

Diidx Xcuent Jesucrist Nani Bacuaa San Marcw

Baluui Juan ni rutiobnis

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Scree gusloj diidx xcuent Jesucrist, Xi'n Dios.

² Si'cni bacuaa toIsaías, ni gunii xtidx Dios, che räjp
Dios:

Bahuui gan, guxhalä ni chanä xtidxä,
ganidni chääni lojlu te guzucheeni xnezyujlu.

³ Riejn xse' ni rbedxa' nez loj reyubijdz:

"Colyunsa'c xnezyuj Dad,
colslii rexnezyulajzni."

⁴ Biricaj Juan ni rutiobnis nez loj reyubijdzga.
Räpgajcni nanabpac gusiechlajzreni, tiobnisga-
jcreni, te jia xtojlreni. ⁵ Riädcuadiajg xhidajl reni
rbäjz Judea, näjza reni rbäjz guedx Jerusalén. Dxe-
jcti cheni ruxhobdojlreni lo Dios, rustiobnis Juan-
reni nen gueu Jordán.

⁶ Xhajb Juan nacchee con guichlajd cameii,
xsindoorni nacchee con guijd, niluxh gudajwni
guxha't näjza dzunbäsurguijxh. ⁷ Caguluiini rebejn,
räpgajcni:

—Detzä siääd tej nani sajcru loä, nani nicla di
nungäjl surloä, cuää xcura'chni. ⁸ Narä abatiob-
nisä la'tu con nis, biädla laani guxhaläni Sprit Dxan
xten Dios te cuääzni neñ lastootu. Si'c gustiobnis
nani jiääd detzä la'tu.

Batiobnis Juan Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Dxejc, neñ redxejga, birii Jesús guedx Nasare't ni yu' Galilee. Dxejcru batiobnis Juan Jesús neñ gueu Jordán. ¹⁰ Che birii Jesús neñ nis, bahuiini bixal guibaa. siädyäjt Sprit Dxan xten Dios yejcni si'c te palom. ¹¹ Dxejcti guibaali biejn xse' te ni räjp:

—Luj najclu xi'nä ni sanälazä; rbanälazduxhälu.

*Bateed bendxab prueb Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

¹² Sas baxhal Sprit Dxan xten Dios Jesús lo reyubijdz. ¹³ Dxejc guyu' Jesús ro'c tiuu dxej, guyu'ni cadro yu' reman. Sas gudiil bendxab nani rnibee, nani laa Satanás, xho niujnni te nusoob Jesús xtiidxni. Dxejcru biääd reangl xten Dios, biädhuiirenini.

*Gusloj Jesús xtzuunni
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴ Basälreni Juan neñ latzguiib. Dxejcti huij Jesús nez Galilee, huiluiini xtidx Dios. ¹⁵ Dxejc räjp Jesús:

—Abidzujn dxej, luxh yälrnibee xten Dios abidzujn gajxh. Colsiejch lajztu, colchalilajz xtidx Dios.

*Gurejdx Jesús tajp bejn ni rniaaz bäjl
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

¹⁶ Sasajti Jesús nez ro' nis xten Galilee, che bahuiini lo Simón näjza loj Andrés bejtz Simón. Cazälreni xquijxhreni lo nis, sa'csi rniaazreni bäjl.

¹⁷ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Coltanajl narä, te gunä cueedxtu bejn lacuua ni guiniaaztu bäjl.

18 Lagajc dxejc basa'nreni rexquijxhreni, sanätirenini.

19 Dxejc gusaj Jesús sche'n, sas bahuiini loj Ja-coob näj Juan, rexi'n Zebedeo. Cayunsa'creni xquijxhreni neñ xcanuureni. **20** Guredxgajcni guiro'preni, dxejcti laareni basa'nreni xtadreni Zebedeo neñ canuu, näjza rexmosni, sanätirení Jesús.

*Te bejn nani guyu' benðxab neñ lastooni
(Lc. 4:31-37)*

21 Bidzujntireni guedx Capernaum. Dxejcru sabd, dxej ni rusilajz rexpen Israel, biu' Jesús neñ guidobäz xten rexpen Israel. Dxejcti baluui Jesús rebejn ni tre' ro'c. **22** Bidxelojni rebejn xtiidxni, salcsi caguluiinireni si'cpac te ni rnibee, xhet si'cdi remastr xten leiddi. **23** Neñ xquidobäzreni yu' te bejn yu' te benðxab neñ lastooni. Benðxabga guredxa', räjpni:

24 —Jesús, ni siääd Nazare't, ¿xhicuent riu'lu loonu? ¿La siädgunitlojlu nuunu? Narä numbeälu, luxh nanä luj najclu benðxan ni siääd lo Dios.

25 Dxejcti gudidxa' Jesús lo benðxabga, räjpni lo-jni:

—Basäuu ro'lú, birii neñ lastoo niguiire.

26 Sas benðxabga batienguij niguiiga, luxh cabedxa'ni biriini neñ lastoo niguiiga. **27** Bidxejbti guiraareni, canabdiidx loj sa'reni:

—¿Xhi dee? ¿Xhi dzuun nacoobre ruluuini? Niguiire rnibeeni näj rebenðxab, luxh ruzoobreni xtiidxni.

28 Di niaclaa gucbee rebejn guideb nez Galilee xhi rujn Jesús.

*Basiajc Jesúś xnan suegr Pedr
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Che biriireni xquidobäz rexpejñ Israel, huinä Jesús Jacoob näj Juan rolijz Simón näjza Andrés.
³⁰ Luxh xnan suegr Simón naga', yu'ni xliaa. Dxejc räjpreni lo Jesús:

—Cayacxhuuni.

³¹ Dxejecti gubig Jesús lojni, gunaazni ɳaani, guläsnini; lagajc dxejc biriini xliaa. Dxejc gusloj cayunireni.

Xhidajl benracxhuu basiajc Jesúś che huääz gubidx

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Che huääz gubidx, luxh abiu' guxhijn, biädnäreni guiraa rebenracxhuu loj Jesús, näjza renani yu' beñdxab neñ lastooni. ³³ Luxh guideb guejdxga bidojp ro' yu'ga. ³⁴ Basiajc Jesúś xhidajl renani rajc garen-garen yälgujdx. Niluxh gulääzani xhidajl beñdxab, niluxh dini nusaan ninii rebeñdxabga, sa'csi najnreni chu najcni.

*Baluii Jesúś nez Galilee
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Che bara yääl, cäjyru bistie Jesús, biriini sääni te laad cadre ruti bejn. Ro'c cabejdx-canabni loj Dios. ³⁶ Dxejecti Simón näj resa'ni huitiilreni Jesús.

³⁷ Che bidxälrenini, räjpreni lojni:

—Guiraa rebejn caguiillu.

³⁸ Dxejc räjp Jesúś lojreni:

—Colcho' reguejdx ni yu' gajxh, te gusuleä xtidx Dios ro'c. Par ni'cpac biälä.

³⁹ Dxejcru cuansaj Jesús guideb nez Galilee, caguluiini xtidx Dios neñ reguidobäz xten rexpejñ

Israel. Gunibeezani birii reben̄dxab neñ lastoo xhidajl rebejñ.

*Basiajc Jesú斯 te bejñ ni ral tiejxhni
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)*

40 Gubig te beñracxhuu ni ral tiejxhni loj Jesú斯, bazuxhijbni. Dxejcti räjpni lojni:

—Narä nanä sajc gusiajclu narä palga rlajzlu.

41 Balaslajz Jesú斯 beñracxhuuga, gunaazni ɳaani, räpgajcni:

—Rlazä jiajclu. Biajc ɳaj.

42 Cheni guniini scree, biacgajc beñracxhuuga.

43 Dxejcti gulunejz Jesú斯 bejñga. Per räpxgaani lojni:

44 —Ahuiire, rutlojdi guiniilu dee. Huilui tiejxhlu lo bixhojz. Badedgajc lo Dios nani räjp toMoisés gudeed bejñ lo Dios si'c te seen, te gacbee rebejñ abiajclu.

45 Dxejc sää bejngā. Sas gusloj cayujyni diidx lo rebejñ xcuent guiraa nani gujcni. Ni'cni diru niajcdi niu' Jesú斯 nicla tej guejdx. Cansajni te laad cadre ruti bejñ. Niluxh guiranetz rii rebejñ, siädhuiireni Jesú斯.

2

*Basiajc Jesú斯 te bejñ ni di guniib
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)*

1 Che agudejd balti dxej, biusac Jesú斯 nen guedx Capernaum. Dxejcti biejn diajg rebejñ arbäjzni.

2 Bidopgajc xhidalduxh bejñ. Gudxaj neñ yu'. Nicla rolä' di niajl nisiujreni. Dxejcti caguluii Jesú斯 xtidx Dios lo rebejñ. **3** Dxejcti bidzujñ tajp bejñ, nuurení te bejñ ni digacti guniib; siädnärenini lo

Jesús. ⁴ Luxh di niajcdi nidzujnreni cadro suga' Jesús, sa'csi yu' xhidajl bejn ro'c. Ni'c baxhalreni yejc yu' nejz cadro sujni. Dxejcru cadro baxhalreni basiäjtreni da' ni naga' beñracxhuuga lojni. ⁵ Che bahuii Jesús rililajzreni, dxejc räjpni loj beñracxhuuga:

—Xi'nä, agubicaj rextojllu.

⁶ Sas gaii bejn ni ruluii leii ni sobga' ro'c bejnreni xhigab neñ lastooreni, naareni: ⁷ “¿Xhicuent rnii niguiire scree? Caniyajni Dios; rut rajcdi rudzucaj dojl. ¡Diostis rajc rudzucaj dojl!” ⁸ Dxejcti gucbegajc Jesús xhi xhigab cayujnreni. Dxejc räjpni lojreni:

—¿Xhicuent rujntu xhigab si'c neñ lastootu?

⁹ ¿La guyasiru gäbni loj beñracxhuure: “Agubicaj rextojllu”, o la gäbni: “Huistie, cua' xta'lú, gusaj”? ¹⁰ Baj náj, te gantu rajc rudzucaj Xi'n Dios, nani gujc Niguii, dojl lo guedxliujre, caniä loj beñracxhuure:

¹¹ —Lojlu rniä, ¡Huistie, cua' xta'lú, huij rolizlu!

¹² Lagajc dxejc huistie beñracxhuuga, guläzni xta'ni, biriini ro'c nez loj guiraareni. Ni'cni bidxelo guiraareni. Dxejc gulä'preni xpala'n Dios, räjpreni:

—Gajdpacnu guihuii sa' dzuunre.

Gurejdx Jesús Levi (Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Dxejcru gubisac Jesús ro'nis xten Galilee, luxh che bidojp guiraa rebejn lojni, baluiini xtidx Dios lojreni. ¹⁴ Sasaj Jesús che bidxaagni Levi, xi'n Alfeo. Sobga'ni cadro rusquijxni rebejn. Dxejc räjp Jesús lojni:

—Gudanajl narä.

Sas huisuni, sanajltini Jesús.

15 Dxejc sobga' Jesús cayajwni rolijz Leví. Luxh sobganäj Jesús xhidajl reni rusquijx, näjza rebendojl ni di chasanäj leii, näjza rexpejnpacni, lo mex. Xhidajlreni tre', luxh sanajlreni Jesús.
16 Dxejcru rebejn ni ruluii leii näj refarisee, che bahuiireni cayaunäjni renani rusquijx näjza rebendojl, räjpreni loj rexpejnpac Jesús:

—¿Xhicuent rbenäj xmastrtu reni rusquijx näj rebendojl, luxh raunäjnireni, ränäjnireni?

17 Che biejn diajg Jesús xhi caniireni, räjpni lojreni:

—Renani nadip nadaan di guiquiin doctoor, per reni racxhuu rquiin doctoor. Dina niäddtedxä rebensa'c, biäddtedxä rebendojl, te gusiech lajzreni.

*Gunabdiidxreni loj Jesús xcuent yälrucua'n
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

18 Cagucua'n rexpejn Juan näj rexpejn refarisee, renani nadjc rebenguidoo loj guedx Israel. Dxejc biääd gaii bejn loj Jesús, gunabdiidxreni lojni räjpreni:

—¿Xhicuent cagucua'n rexpejn Juan näj rexpejn refarisee luxh rexpejnpaclu di gucua'n?

19 Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—¿La rucua'n rebejn ni rdon chää cadro ru' yälruchnaa che meer suga' bi'n? Che meer suga' bi'n lojreni, direni gucua'n. **20** Per sidzujn dxej sibicaj bi'n lojreni, dxejc sii sucua'nreni.

21 'Rut rucuaadi tla' ladcoob loj tla' ladyux, sa'csi ladcoob rxu'nni luxh rutiäjzni ladyuxga, dxejc xhiroobruni räjs. **22** Rutza rusäldi bin ni gajd guilaj

nen guidyux ni abigaa. Sa'csi bin ni gajd guilajga sutiäjsni guijdga che guilajni, luxh sinijt binga näjza guijdga. Ni'cni nanab gusälni bincoob nen guidcoobza.

*Batojp rebejn ni rinajl Jesús triuu sabd
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)*

²³ Te sabd, dxej ni rusilajz rexpejn Israel, sasaj Jesús nez loj reyuya'n. Sas gusloj rexpejn pacni caläädx doj lo triuu. ²⁴ Dxejc räjp refarissee, renani najc benguidoo loj guedx Israel, loj Jesús:

—Arniä, ¿xhicuent rujn rexpejn paclu dzuun ni di guchaag gunni neñ dxej ni rusilajznu, ä?

²⁵ Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—¿La gajdtu gol nani bejn toDavid te huält, laani näj resa'ní, ä? Che biäädx xhi gauureni, gulaan-reni. ²⁶ Biu' David neñ xyu' Dios cheni guyu' toAbiatar loj Dios. Abiatar sajcru loj rebixhojz ni guyu' nen xquidoo rexpejn Israel. Dxejc gudajw toDavid reyäxtiil ni dzuub ro'c. Badeedzanini gudajw rebejn ni yunäjni. Luxh rebixhojztis rajc rajw yäxtiilga.

²⁷ Räjpza Jesús lojreni:

—Dios bejn dxe sabd sa'csi najnni naquiinpac gusilajz bejn. Dini niujn sabd te gapda bejnni. ²⁸ Ni'cni narä, Xi'n Dios ni gujc Niguii, näjza sabd rnibeä.

3

*Niguii ni nabijdz te ḡaani
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)*

¹ Biu' Jesús stehuält neñ xquidobäz rexpejn Israel. Ro'c yu' te niguii nani nabijdz te ḡaani.

² Niluxh ro'c cagula'tz rebejñ Jesúś don la susiajcni niguiiga sabd, dxej ni rusilajz rexpejñ Israel, sa'csi rlajzreni cue'creni xquejni loj nani rnibee rexpen Israel. ³ Dxejc räjp Jesúś lo niguii nani nabijdz naani:

—Huitie, guzuj galäiire.

⁴ Dxejcti gunabdidxgajcni loj gaii rebejngā, räjpni:

—¿La laaca gunni dzunza'c, o la dzunguiidx, sabd, ä? ¿La suslaani yäl nabajñ, o la sugu'tni?

Luxh laareni biacdixireni. ⁵ Dxejc nadxe'ch bahuui Jesúś lojreni, luxh guc-huin lajzni, sa'csi guc najd lajzreni. Dxejc räjp Jesúś loj niguiiga:

—Baslii naalu.

Dxejcti basliini naani. Biajctini. ⁶ Dxejcru biunejz refarisee. Guslogajcreni caguchaagreni diidx con reni nadxaag Herodes, te don xho ju'treni Jesúś.

Xhidajl bejn bire' ro' nis

⁷ Jesúś näjza rexpejñpacni sääreni ro' nis, luxh xhidajl ben Galilee birinajlni. ⁸ Che gojnreni redzunro ni rujn Jesúś, xhidajlreni biääd. Yu'reni birii Judea, yu'reni birii guedx Jerusalén, yu'reni birii Idumea, yu'zareni birii nejz stelaad gueu Jordán, biriizareni nez guedx Tiro, näj nez guedx Sidón, biädhuiireni loj Jesúś. ⁹ Ni'cni räjp Jesúś loj rexpejñpacni quiilreni te canuu, te na'c gutää rebenxhidaalgani. ¹⁰ Abasiajc Jesúś xhidajl beñracxhuu, ni'cni guiraasi beñracxhuu caxa't lojni, te canrenini te jiajcreni. ¹¹ Niluxh che rhuii rebendxbab lojni, ruzuxhijbreni lojni. Dxejcti rbedxa'reni räjpreni:

—Luj najclu Xi'n Dios.

¹² Dxejcti Jesús guditixa' lojreni te na'c niäjbreni chu najcni.

*Gule Jesús tzubitiop bejn loj reni rinajlni
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

¹³ Birii Jesús sääni lo te dajne' cadro gurejdxni renani rlajzni cueni. Gubigtireni lojni. ¹⁴ Dxejcti guleni tzubitio'preni te sanäjreni laani, te gux-halniren chaluiireni xtidx Dios; ¹⁵ te ga'preni yälrnibee te gusiajcreni beñracxhuu, te cuääzareni rebendxbab. ¹⁶ Retzubitio'p bejn ni gule Jesús najc: Simón, ni gulälajzani Pedr. ¹⁷ Dxejcti Jacoob con Juan, rexi'n Zebedeo, gulälaj Jesús Boanerges. Con xtiidxnu sälojni bejn ni nasesya', si'c guzii. ¹⁸ Näj Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacoob xi'n Alfeo, Tadeo, Simón, ni di guidxejb rnigajc, ¹⁹ näj Judas Iscariot, ni bato' Jesús loj reni rdxech-lajz lojni. Sä'tireni rolijz te dade'.

*Yälriyaj loj Sprit Dzan xte Dios
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Dxejc bidopsac rebeñxhidaalga; nicla niajc niaunäj Jesús rexpejñpacni. ²¹ Che biejn diajg resa' Jesús dee, biädxhiirenini, sa'csi naareni, yejcni cayajc.

²² Rebejn ni ruluii leii ni birii guedx Jerusalén bidzujnza lo Jesús, dxejc räjpreni:

—Beelzebú, nani rnibee rebeñdxbab, yu' neñ lastoo niguiire. Niluxh nani rnibee rebeñdxbab rudeed yälrnibee lo Jesús te cuääni beñdxbab.

²³ Dxejc gurejdx Jesús rebejngá, bijyni te cuent ni ruluii lojreni, räjpni:

—¿Xho gurilaagw bəñdxab lagajc sabəñdxabni?
²⁴ Palga rebejñ xten te yälrnibee la'reni, luxh tilnäj te cuaani ste cuaaga, di yälrnibeega chu xchej.
²⁵ Palga te famil rdilnäj lagajc sa'ni, di familga chu xchej. ²⁶ Palga bəñdxab nani rnibee tilnäj lagajc laani, di xcälrnibeeni chu xchej, sa'csi ni'c gun luuxni.

²⁷ 'Rut gacdi jiu' roliz te niguidaan, cuanni xhixhtenni, palga dini gulibxgaani, si'ctis sajc cuanni xhixhtenni.

²⁸ 'Rniliäpac lojtu guiraa dojl näjza yälrniyaj xten rebejñ sajc jia. ²⁹ Nani guiniyaj Sprit Dxan xten Dios, digacdi guibicaj rextojlni, anuutisni xtojlni par tejpas.

³⁰ Räjpni si'c sa'csi caniireni yu' bəñdxab nen lastooni.

Xnan con rebetzhuin Jesús

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Dxejcru bidzujñ xnan Jesús, näj rebetzhuinni. Direni niu', baxhaltisreni chu huitejdxni. ³² Rebejñ ni sobga' gabi Jesús räjpreni lojni:

—Xnanlu näj rebejtzlu suga' ro lä', caguiilreni luj.

³³ Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—¿Chu reni'c najc xnanä näj rebetzä?

³⁴ Bahuigajcni loj renani sobga' gabini, dxejc räjpni lojreni:

—Redee najc xnanä, rebetzä. ³⁵ Chutis ni rujn ni rlajz Dios, ni'c najc betzä, bisianä, näjza xnanä.

4*Xcuent niguii ni sale'c binij
(Mt. 13:1-23; Lc. 8:4-15)*

¹ Suga' Jesús ro' nis guslosac caguluiini xtidx Dios, luxh bidojp xhidajl bejn cadro suga'ni. Xhidualuxh najcreni, ni'cni biu' Jesús neñ te canuu ni suga' ro' nisga. Dxejcti gurejni nenga, biääd guiraa bejn bia'ntireni ro' nis. ² Dxejc baluinireni guiraloj, ganax cuent ni ruluii guniini. Che caguluiini, räjpni lojreni:

³ —Gucuadiajgtu dee. Guyu' te niguii. Biriini sale'cni binij. ⁴ Che guslojni cabe'cni, yu' lajt biajb binijga cuä' nezyuj. Sas biääd reman xhaguibaa, gudajwreni binijga. ⁵ Stee lajt biajb binijga neñ guij cadro xheti xhidal yuj. Binijga gulengajcni, sa'csi xheti xhidajl yuj ro'c. ⁶ Dxejc, sa'csi lo jiaa yu' xlobaani, che birii gubijdx, bigolni, gubijdtini. ⁷ Stee lajt biajb binijga neñ yaguejch. Dxejcti biroob reyaguejchga, luxh bejnreni balaa loj binijga, ni'cni gujcni ganax bilii. ⁸ Per stee lajtga biajb binij lo yusa'c. Gulejn reyäjlga, guroobreni, gucsa'creni. Yu'reni cuaj galbitzuu xob, yu'reni cuaj gayojñ xob, yu'zareni cuaj tegayuu xob.

⁹ Dxejc räjpni lojreni:

—Chutis ni rlajz guisieed, sucuadiahgni.

¹⁰ Che asii xhidajl bejn, rebejn nani suga' gajxh cadro sugarän Jesús guitzubitio'p xpejnpacni gunabdiidx lo Jesús xhi säloj cuentre. ¹¹ Dxejc räjp Jesús:

—Dios abejn gacbeetu te gantu xho najc yälxhiga'tz xten xcälrnibee Dios nani najc xhiga'tz najli. Niluxh lo ste'ca bejn con cuenttis rniä guiraa

recosre, ¹² te mase cahuiireni direni gumbee, te mase cayiejn diajgreni, direni gacbee. Scree gacni, te na'c gusiejch lajzreni, te na'c guibicaj xtojlreni.

¹³ Räjpzani lojreni:

—¿La ditu gacbee cuentre? ¿Xhocha gacbeetu xhidajlru cuent? ¹⁴ Niguiire nani sale'c binij najc si'c te nani ruluii xtidx Dios. ¹⁵ Yu' bejn ni najc si'c binij ni biajb cuä' nezyuj: riejn diajgreni xtidx Dios nani ruluii bejn. Dxejc che jiejn diajgreni xtidx Dios, riääd Satanás rbägajcni xtidx Dios ni yu' neñ lastooreni. ¹⁶ Yu'za rebejn ni najc si'c binij ni biajb neñ reguuj, renani che jiejn diajgreni xtidx Dios, rbaa lajzreni rca'reni diidxga. ¹⁷ Niluxh direni nisiudzu'tz, sa'csi guxii huilii lajzreni. Che rdejdreni trabajw o che rusacsí bejnreni xcuent xtidx Dios, rusaanreni xtidx Dios. ¹⁸ Yu'zareni najc si'c binij ni biajb neñ yaguejch, riejn diajgreni xtidx Dios, ¹⁹ dxejc che ru'rureni yärsia' xcuent recos guedxliujre, rsia' lajzreni ga'preni meel, rla-jzreni ga'prureni guiraloj recos, dxejc riu' redee neñ lastooreni, rusäuuni lo xtidx Dios, xlia'si biejn diajgreni xtidx Dios. ²⁰ Yu'za bejn ni riejn diajgreni xtidx Dios, rlili lajzreni diidxga, xhet xlia'ti biejn diajgreni xtidx Dios. Najcreni si'c binij ni biajb loj yusa'c. Yu' rebejn ni najc si'c nani cuaj galbitzuu xob lojni, yu'za rebejn ni najc si'c nani cuaj gayojn xob lojni, yu'za rebejn ni najc si'c nani cuaj tegayuu xob lojni.

*Xhet yuchetzu'tzdi ni di guidzujn dxej sisäbdiidx
(Lc. 8:16-18)*

²¹ Räjpza Jesús lojreni:

—¿La riädnätu te bajl te suuni dejtz te alm, o neñ te loon, ä? ¿La xhet nanabdi suuni jiaa te guzanijni, ä? ²² Xhet yuchetzu'tzdi ni di guidzujn dxej sisäbdiidx. Xhetiza xhicos naga'tztis. Naga'tzni ɳaj, niluxh sidzujn dxej sule'ni. ²³ Pal yu' chu rlajz guisieed, sucuadiajgni.

²⁴ Räjpza Jesús lojreni:

—Colyunxgaa xhigab rediidx ni riejn diajgtu. Nani rusäl̄tu loj xhigabtu, ni'cza guniidx Dios xca'tu, luxh sisiojbru yejc ni xca'tu. ²⁵ Renani rajp che'n yälnajn, lojreni sudeedru Dios yälnajn. Luxh renani xhetru rusäl̄di loj xhigabreni, sudzucaj Dios yälnajn nani rajpreni.

Xcuent binij ni roob

²⁶ Guniiza Jesús lojreni:

—Yälrníbee xten Dios najc si'c rsiajc te niguii che rbe'cni binij lo yuj, ²⁷ dxejc yääl riguesni, rdxee ristieni, dxejcti rliejn binijga, luxh di niguiiga gan xho roobni. ²⁸ Acanajn yujga rajc binij lojni. Galoo rii cuane'ga, sas rii doj lojni. Dxejcru rdxaj bejdze'neñ dojga. ²⁹ Dxejcti che aguyajl bedze'ga, ruxhal̄ni chu ritiuugni, sa'csi abidzujn dxej ni guidojpni.

Xcuent bedz muxhtas (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Räjpza Jesús:

—¿Xhini'c najc si'c najc xcälrníbee Dios? ¿Xhi te cuent guiniinu te guiluiinuni? ³¹ Si'c te bedz muxhtas ni rbej loyuj, si'c najcni. Bedz muxhtas najcni bedz bäze'ru loj guiralii bedze' ni yu' loj guedxliuj. ³² Dxejc che agurejni, roobni, rajcni

yagroru loj recuaan. Dxejcti ḫoob rexajcwni te rajc
rujn reman xhaguibaa xpitiääzni neñ xpalaani.

*Si'c baluii Jesús ganax con cuent
(Mt. 13:34-35)*

³³ Si'c ruluii Jesús rebejn xtidx Dios guniini
xhidal cuent sa' redee, si'ctis ni rajc racbeereni.

³⁴ Con recuent ni ruluiitis gunii Jesús lojreni.
Niluxh lo rexpejnpacni basule'ni guiraa recuentre.

*Rusiacdxi Jesús bej näj nisdoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ Lagajc gudxejga räjpni loj rexpejnpacni:

—Colcho', chonnu stelaad nis xten Galilee.

³⁶ Basa'ntireni rebejn, sanätireni Jesús neñ
canuu cadro sobgajcni. Dxejcti sgaii canuu
sanajlni. ³⁷ Chela gubi' te beduxh, gusloj cayu'
nis neñ canuuga. Cadxaj canuuga nis. ³⁸ Nagayejs
Jesús dejtz canuuga, nagayejsni. Bacuäänreni
Jesús, räpgajcreni lojni:

—Dad mastr, ¿la dilu jiu siääznu neñ nis, ä?

³⁹ Dxejc huistie Jesús, gudidxa'ni lo bejga,
räjpzani lo nis:

—Guredxi.

Guläzgajc bej, biacdxini. ⁴⁰ Räjp Jesús loj rex-
pejnpacni:

—¿Xhicuent cadxebduxhtu? ¿La ditu chalilajz
xtidxä, ä?

⁴¹ Luxh laareni bidxelojreni, räjpreni loj sa'reni:

—¿Chucha dee ni rnibee bej con nis, luxh ruzoo-
breni xtiidxni?

5

*Nigui Gadara ni yu' benðxab neñ lastooni
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)*

¹ Bidzujñtireni stelaad ro' nisga, lo yuj xten Gadara. ² Si'ctis ni birii Jesús neñ canuu, biädgajc te niguii lojni ni birii neñ rebiliää cadro rga'tz bengut. Yu' benðxab neñ lastoo niguiiga. ³ Rbäjzni neñ rebiliääga luxh rut rajcdi rucuaduuni, nicla con cadenguib. ⁴ Xhidajl huält agacbacuaduureni ni', naa niguiiga con cadenguib, luxh litis batiu-ugni recadenguibga, rut rajcdi rusiacdxini. ⁵ Si'ctis canzajni, dxej, yääl. Rbedxa'ni neñ redajn, neñ rebiliää, luxh cagutiuugni tiejxhni con reguij. ⁶ Che bahuiini loj Jesús zijtru, baxuñni huichaglojni Jesús, bazuxhijbni lojni. ⁷ Dxejcti rbedxaduxhni, räjpni:

—¿Xhicuent siäädlu loä, Jesús, Xi'n Dios ni yu' jiaro? Rniabä lojlu nez loj Dios na'c gusacsílu narä.

⁸ Sa'csi agac cayäjb Jesús lojni:

—Luj, beñðxab, birii neñ lastoo niguiiga.

⁹ Dxejcti gunabdiidx Jesús räjpni:

—¿Chu laalu?

Dxejc räjpni:

—Narä laä Legión, nani säloj xhidalro, sa'csi xhidajl najcnu.

¹⁰ Sanuutis canabni lo Jesús na'c guxhalni rebeñðxabga ste'ca guejdx. ¹¹ Ro'c tre' xhidualduxh cuch cuä' dane'ga, cayajwreni. ¹² Dxejc gunab rebeñðxabga loj Jesús, räjpreni:

—Baxhal nuure loj recuchre te jiu'nu neñ lastooreni.

13 Dxejcti basaan Jesúreni. Biriiti rebeñdxabga neñ niguiiga, dxejc biu'reni neñ lastoo recuchga. Yu'si'cti tiop mil cuch ro'c. Baxuñ recuchga, dxejc birolreni ro' guilaj, bitejbreni neñ nis, gujttireni neñ nisga.

14 Renani cayajp recuchga baxuñreni, huiyei-ireni diidxga neñ guejdx, näjza loniaa. Dxejc biääd bejn biädhuii nani gujc ro'c. **15** Che bidzujñreni cadre suga' Jesú, bahuiireni loj nigui nani guyu' rebeñdxabga neñ lastooni. Sobga'ni ro'c, najcwni xhajbni luxh nasa'c yejcni. Niguiire najc nani guyu' beñdxab ni laa Legión neñ lastooni. Bidxejbti rebejn nani bahuii lojni. **16** Dxejcru rebejn ni bahuii xhi gujc ro', huiyeiireni diidx xho guzajc niguiire nani guyu' beñdxab neñni galoo, näjza nani guzajc recuch. **17** Dxejc gusloj canabreni loj Jesú jiunejzni.

18 Che biu' Jesú neñ canuu, nigui nani guyu' beñdxab neñ lastooni gunabni loj Jesú, räjpni:

—Huinä narä.

19 Per di Jesú nusaan nijni. Räjp Jesú lojni:

—Huij rolijzlu, lo resa'l'u. Huiyeii diidx lojreni xho bennäj Dadlu, näjza xho balaslajzni luj.

20 Sä'ti niguiiga, gusloj cayujyni diidx neñ regue-jdx xten Decápolis xho bennäj Jesúsnii. Guiraa rebejn bidxeloi.

*Xindxa'p Jairo näjza gunaa ni bahual xhajb Jesú
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

21 Che bidzuñsac Jesú stelaad ro' nisga neñ canuu, bidzujn xhidalduxh bejn cadre suga'ni. Bia'nti Jesú ro' nisga. **22** Dxejcru biääd te niguii nani laa Jairo, ni rnibee neñ xquidobätz rexpen

Israel. Che bahuiini loj Jesús, bazuxhijbni lojni.

²³ Canabpacni lojni, räjpni:

—Xindxapä'ä acayejt. Gudaa, guzuju lu ɳaalu yejcni, te jiajcni, te guibajnni.

²⁴ Sanäti Jesús bejnga. Xhidajl bejn sanajlni, luxh cagutäärenini. ²⁵ Loj rebeñxhidaalga yu' te gunaa ni agujc tzubitio'p ijj racxhuuni yälguidxbäii.

²⁶ Agudedduxhni trabajw, abahuii xhidajl doctoorni. Xlia'si abanijtni guiraa nani rajpni, luxh xhet racnäjdini, alga rxuuruni. ²⁷ Sa'csi biejn diajgni xhini'c canii rebejñ xcuent Jesús, gubig gunaaga nez dejtz Jesús, guideb neñ rebejñ, bahualni xhajb Jesús. ²⁸ Cayujnni xhigab, naani: "Palga narä falä xhajbtisni, siacä." ²⁹ Lagajc dxejc guläjz caxe' xtiejnni, gucbeeza tiejxhni abirii xcälracxhuuni. ³⁰ Gucbegajc Jesús yu' chu abasiajcni. Gubiregajcni neñ rebeñxhidaalga, räjpni:

—¿Chuni'c bahual xhabä?

³¹ Dxejcru räjp rexpejnpacni lojni:

—Rhuiilu beñxhidaal cagutäälu, luxh naalu:
"¿Chuni'c bahual xhabä?"

³² Sas cahuii Jesús nez ree, nez rec, te fiini loj nani bahualni. ³³ Dxejc bidxejb gunaare, racsesjni, sa'csi gucbeeni xhini'c gujcni. Dxejc biäädni, bazuxhijbni loj Jesús, räbliini loj Jesús guira'ti ni bejnni. ³⁴ Dxejc räjp Jesús lojni:

—Xindxa'pä, abiajclu sa'csi huililajzlu. Gulecdxi lajzlu, huij rolijzlu, abiajc xcälracxhuulu.

³⁵ Canisijc Jesús si'c che bidzujñ renani birii rolijz dade' ni rnibee neñ xquidobäz rexpejñ Israel. Räjpreni:

—Agujt xindxape'lu. ¿Xhicuent rusieedrulu Dad mastr?

³⁶ Dxejc che biejn diajg Jesús nani caniireni, räjpni lo dade'ga:

—Na'c guidxejblu. Bililajztis.

³⁷ Luxh dini nusaanru nij chu ninäni, Pedrtis näj Jacoob näjza Juan bejtzni. ³⁸ Che bidzujñni rolijz dade'ga, bahuii Jesús biejy ni cayujn rebejñ ni rbedxa' roon. ³⁹ Biu'tini räjpni:

—¿Xhicuent rujntu si'c? Gajd dxape're guet. Nagaiejssini.

⁴⁰ Alga baxhiznäjrenini. Dxejc gunibee Jesús birii guiraa rebejngä. Dxejcti huinäni xcuazajn dxape'ga con renani sanäni. Biu'reni cadro naga' dxape're.

⁴¹ Gunaazni ɻaa dxape'ga, dxejc räjpni:

—Talita cumi —nani sälöj con xtiidxnu: Dxape', lojlu rniä, huistie.

⁴² Dxejcti huistiegajc dxape'. Tzubitio'p ijz yu' dxape'ga. Bidxeloduxh rebejñ ni bahuii guläs Jesús dxape'ga. ⁴³ Dxejc balijdx Jesús reni te rut lojdi chaye'tzreni xhini'c gujc. Gunibegajcni gudeedreni xhi gauu dxape'ga.

6

Che guyu' Jesús Nazare't (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Dxejcru birii Jesús ro'c, huijni lajdxni, sanäzani rexpejnpacni. ² Che bidzujn sabd, dxej nani rusilajz rexpejñ Israel, gusloj caguluiini neñ xquidobäz rexpejñ Israel. Bidxeloj xhidajl bejñ nani biejn diajg rextiidxni, räjpreni:

—¿Caro bisieed niguiire guiraa recosre? ¿Xhi yälnajnre cua'ni ni'c rajc rujnni rextzunduxh Dios

con ɳaani? ³ ¿La xhet laadi carpinter, xi'n Marii, bejtz Jacoop, näj José, näj Judas, näjza Simón dee, ä? ¿La xhet reedi rbäjz rebisianhuinni?

Luxh bidxechlajzreni lojni. ⁴ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Catis rinälajzreni te ni rnii xtidx Dios. La-djxtisni, lagajc loj resa'ni, rolijztisni, ro'c rut rinälajzdini.

⁵ Luxh di niajcdi niujn Jesús xhidajl milaagwr ro'c. Tiopchontis beñracxhuu basiajcní, bazujni ɳaani yejcreni. ⁶ Bidxelo Jesús sa'csi di lajzreni nilii. Caguluiitini neñ guiraa reguejdxe' ni ria'n gajxh nejzga.

Baxhal Jesús tzubitio'p bejn ni rinajlni chalui-ireni xtidx Dios

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Dxejcru gurejdxni guitzubitio'p xpejnpacni. Gusloj caguxhalni tiopgajreni; badeedzani yälrnibee lojreni te guinibeereni loj rebeñdxab.

⁸ Gunibeeni xhet chanädireni lo nejz, ganaxhtis te yajg te sanäjreni. Di nungäjl chanäreni nicla bisiuud, nicla yätxtiil, niclaza meel neñ dobdäjl.

⁹ Nungäjlza xcaj gura'ch ni'reni, nägajc ga'preni tejtis gamangw, xhet tio'pdini. ¹⁰ Dxejcti räjpni lojreni:

—Cadrotis jiu'tu neñ te guejdx, coljia'n neñ tejtis yu' guiraa redxej ni chutu guejdxga. ¹¹ Palga yu' te guejdx cadro direni gusaan jiu'tu luxh di rlajzreni cuadiajgreni diidx ni sanätu, colrii guejdxga, colcuijb guxhuj ni'tu si'c te seen te gacbeereni xhet laadi bejnreni. Rniliäpac lojtu,

guxiiru trabajw ted reben Sodoma näj reben Gomorra quela rebejn ni yu' guejdx cadro direni gusaan jiu'tu.

¹² Dxejc biriireni, sääreni. Cayäbgajcreni nanabpac gusiejch lajz rebejn. ¹³ Gulääzareni xhidajl beñdxab dxejcti gudääbreni se't yejc xhidajl beñracxhuu, luxh biajcreni.

Xcälgujt Juan ni rutiobnis

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Herodes najc nani rnibee dxejc. Biejn diajni xpala'n Jesúš, sa'csi guiralii rebejn calä'p xpala'nni. Dxejc räjp Herodes:

—Juan nani rutiobnis ahuäjs loj rebengut, ni'c rajc rujnni remilagwre.

¹⁵ Sgaii bejn räjp:

—Laa Elías ni gunii xtidx Diosni.

Sgaiireni räjp:

—Laa te bejn ni rnii xtidx Dios, o sa' te rebejn ni gunii xtidx Dios agujc xchero.

¹⁶ Che biejn diajg Herodes si'c, räjpni:

—Laa Juan dee, nani gunibeä biru' yejcni, luxh naj aguban̄sacni loj rebengut.

¹⁷ Sa'csi lagajc Herodes gunibee biga' Juan, dxejc bacuaduurenini con cadenguib neñ latzguiib, xcälnasa'c Herodías. Herodías gujc chääl Lib, bejtz Herodes, dxejc cua' Herodes gunaaga si'c chäähni.

¹⁸ Räjp Juan loj Herodes:

—Xhet laadi rbäznäjlu chääl bejtzlu.

¹⁹ Ni'cni rdxechlajz Herodías loj Juan, luxh rlažni ju'tnini, luxh di niajcdini ²⁰ sa'csi rdxejb Herodes Juan, sa'csi najnni beñsa'c, beñdxan najc Juan, ni'cni dini nusaan niujn Herodías latsiajni.

Mase dini gacbesa'c ni rnii Juan, rucuadiagsa'cni xtiidxni. ²¹ Niluxh guyu' xmood Herodías. Che gojl̄ laj Herodes, bayanni rexpejñni ni rnibee, näjza rebejñ nani sajc nez región Galilee. ²² Dxejcti biu' xindxa'p Herodías cadro cayajwreni, bay'a'ni nez lojreni. Bidxaglazduxh Herodes näjza rexpi-oozni bay'a' gunaaga, xindxa'p Herodías. Dxejc räjp Herodes lo gunaaga:

—Gunab ni rlajztislù loä, narä sunidxäni.

²³ Dxejcru räplii Herodes lojni:

—Sunidxä xhitis ni guiniablu. Mase gala' yuj ni rnibeä.

²⁴ Biriitini neñ yu', huiye'tzni loj xnanni, räjpni:

—¿Xhini'c guiniabä lojni?

Dxejc räjp xnanni lojni:

—Gunab yejc Juan ni rutiobnis lojni.

²⁵ Huigajcni loj ɬeii, sas gunabni lojni, räjpni:

—Rlazä gunidxgajclu loä yejc Juan ni rutiobnis. Neñ te pla't baniidx yejcni.

²⁶ Dxejcti guc-huinduxh lajz Herodes, sa'csi abadeedni xtiidxni lojni, luxh sa'csi abiejn diajg renani sobganäjni lo xmexni, ni'c dipac rlajzni nudxoijnni nani gunab gunaaga lojni.

²⁷ Baxhalgajc ɬeii te soldaad ni rcanäj ro'c, baxhalnini, te chaxiini yejc Juan. ²⁸ Ni'c huij, dxejcti bagu'tni Juan neñ latzguiib, biädnätini yejc Juan neñ te pla't. Badeedtinini loj gunaaga. Dxejcti gunaaga badeednini loj xnanni.

²⁹ Che biejn diajg rexpejñpac Juan si'c, biädläsreni togoolga. Dxejcti bacua'tzrenini neñ te baa.

Bayaan Jesús gaii mil bejn

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Che gubi' renani baxhal Jesús, bijreni diidx guiraa ni bejnreni näjza ni baluiireni. **31** Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Coltaa, xtebnu chonnu cadro rut rbäjzdi, guisi-laaznu tudxe'n.

Räjp Jesús si'c sa'csi yu' xhidajl bejn ni sää, ni siääd, nicla gal gauuren. **32** Dxejcti sääreni neñ te canuu cadro rut rbäjzdi. **33** Bahuii xhidajl bejn sääreni, biembeerini Jesús. Dxejc xhidajl-reni huini' ro'c, xhidajl guejdx biriireni, ganidreni bidzujnreni loj Jesús näjza rexpejnpacni, dxejcti bidojpreni lojni. **34** Birii Jesús neñ canuu, bahuiini loj benxhidaalga. Dxejc balazlajznireni, sa'csi najcreni si'c rexii ni ruti baxtoor xtenreni. Dxejc gusloj caguluiinireni guiraloj. **35** Che gojl gudxej, gubig rexpejnpacni lojni, räjpreni:

—Rut rbäjzdi ree, luxh agudxej naj. **36** Baxhal rebejn te chääreni lo reguejdx, näjza reñench, te chasiireni yätxtiil gauuren. sa'csi xheti xhi gauuren. ree.

37 Dxejc räjp Jesús lojreni:

—La'tu coldeed xhi gauuren.

Dxejc räjpreni loj Jesús:

—¿Xhixh sajl tiop gayuu meel yätxtiil chosiinu gauua guiraa rebenxhidajlre?

38 Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—¿Bal yätxtiil rajptu? Colchahuii.

Che gojnreni balni dxejc räjpreni:

—Gaii yätxtiil, näjza tiop bäjl.

39 Dxejcru gunibee Jesús räjpreni loj guiraa rebejn:

—Colcuej xcua-xcuaatu loj guixhaya'.

⁴⁰ Sas gurej xcua-xcuaareni. Yu' lajt gurej tegayuureni, yu' lajt gurej garol gayuureni. ⁴¹ Dxejcti cu'a' Jesús guigaii yätxtiilga näjza guiro'p bälga, bahuiini xhaguibaa, badeedni xquixhtios loj Dios. Dxejcti gula'ni yätxtiil näjza guiro'p bälj, badeednini loj rexpejnpacni te badeedrenini loj guiraa rebeñxhidaalga. ⁴² Dxejc gudajw guiraareni, gudxaj xque'reni. ⁴³ Dxejcru batojpreni tzubitiop dxijm guidxadoo yätxtiil näjza bälj ni bia'n. ⁴⁴ Luxh loj guiraa rebejn ni gudajw yu' si'cti gaii mil niguii.

Guzaj Jesús loj nis
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Gunibee Jesús jiu' rexpejnpacni neñ canuu, chägajcreni Betsaida, ni tre' dejtz nis stelaad, lañni cagusadiidxni rebejn. ⁴⁶ Che gulujx basadi-dixnireni, sääni neñ redane', sanabni lo Dios. ⁴⁷ Cheni acayu' guxhijñ, yu' rexpejnpacni neñ canuu galäii nis lał ni suga' Jesús xtebni ro' nis. ⁴⁸ Dxejcti bahuii Jesús abadxajgreni cagusajreni xcanuureni, sa'csi säbduxh bej. Bejga rulanaareni nez dejtzreni stehuält. Dxejcru che acara yääl, gusaj Jesús loj nis, huijni cadro sasajreni, rlajzni ninijdni lojreni. ⁴⁹ Dxejc che bahuiireni sasaj Jesús loj nis, naareni pet te beñmalni, ni'c guredxa'reni. ⁵⁰ Guiraareni bahuiireni lojni, bidxebduxhreni. Sas gunigajcni lojreni, räjpni:

—Colsutijp lajztu. Laa naräni. Na'c guidxejbtu.

⁵¹ Dxejcti huä'p Jesús neñ canuu cadre yu'reni. Lagajc dxejc biacdxi bej, luxh laareni bidxeloduxhreni, ⁵² sa'csi direni niacbee xhini'c bennäj

Jesús reyätxtiil. Guc najd lajzreni, ni'c direni ni-acbee.

*Basiajc Jesús rebeñracxhuu nen guedx Genesare't
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Gudejdreni lo nis, bidzujnreni lo yuj xten Genesare't. Ro'c bacuaduureni canuu ro' nis.

⁵⁴ Che biriireni neñ canuu, biembegajc rebejn Jesús, ⁵⁵ dxejcti birii rebejn guideb nejzga. Guslojti siädnäreni beñracxhuu loj Jesús, naga' rebeñracxhuuga lo da'. Cadrotis riejn diajgreni yu' Jesús riädnäreni rebeñracxhuu. ⁵⁶ Niluxh cadrotis rij Jesús, neñ reguedxbätz, neñ reguedxro, näjza loj rerench, rguixhreni rebeñracxhuu cadro rajc guii. Dxejcti rnocabreni loj Jesús te gac caanreni xhajbni, niluxh biajc guiralii renani gudajn xhajb Jesús.

7

Nani runijt lastoo bejn

(Mt. 15:1-20)

¹ Dxejcti refarisee, renani najc beñguidoo loj guedx Israel, näjza gaii rebejn ni ruluii leii, renani birii Jerusalén, bidojpreni loj Jesús. ² Bahuiireni cayajw gaii rexpejnpac Jesús, luxh canii rebejn nawdxuudx naareni (dee säloj direni quiib naareni si'ctis ni rdiib naa rebeñ lajdxreni). Ni'cni guniyajreni rexpejnpac Jesús. ³ (Guiraa rebejn xten Israel, näjza refarisee, sasanäj nani baluui rebengool ni yu' guedx Israelreni. Direni gauu palga direni quiib naareni balti huält. ⁴ Che rbi'reni rijreni lo guii, rguibsa'creni naareni, lojreni, ni'reni, dxejcti rajc rajwreni. Niluxh guyu' xhidajl costumbr ni sasanäjruren, luxh yu' mood rguibreni

rextrastreni näjza rexplooreni, näjza rextrastguibreni, näjza rexloonreni.) ⁵ Dxejc gunabdiidx refarisee näjza rebejn ni ruluii leii loj Jesús, räjpreni:

—¿Xhicuent di rexpejnpaclu gun si'cni baluui rebengool, niluxh rajwreni guideb nacdxuudx naareni?

⁶ Dxejcti gunii Jesús lojreni räjpni:

—¡Beñ guijdx! Laaca gunii Isaías xcuenttu che guniini xtidx Dios. Scree cajni loj guijtz: Guejdxre sanälajz narä con rextiidxnii, niluxh lastooreni zitro suga' loä.

⁷ Xlia'si ruzuhijbreni, sa'csi direni chanälajz narä. Ruluiireni si'c xtiidxpac Dios nani rnii rebejn.

⁸ Rusa'ntu xleii Dios, sasanädzu'tztu costumbr nani baluui rebengool. Rdibsa'c rexploortu, rextrasttu, luxh rujnzatu xhidajlru cos sa' redee.

⁹ Räjpza Jesús lojreni:

—Rusa'ntu xtidx Dios te risanäjtu recostumbr xtentu. ¹⁰ Sa'csi räjp Moisés: “Huinälajz xtadlu con xnanlu.” Räjpzani: “Suju'tpactu nani gudzubde yejc xtadni o yejc xnanni.” ¹¹ Niluxh la'tu rniiitu sajc gäb bejn loj xtadni o loj xnanni: “Dina gapä xhi cojn gacnäälu” (nani säloj, abadedä guira'ti loj Dios). ¹² La'tu ditu gusaan gunru bejn por xtadni nicla por xnanni. ¹³ Si'c rbälaztu xtidx Dios, te sasanäjtu recostumbr nani ruluiitu, luxh xhidajl cos sa' dee rujntu.

¹⁴ Gurejdx Jesús guiraa rebejn, dxejc räjpni loj guiraareni:

—Colcuadiajg, colyacbee xtidvä. ¹⁵ Rexhicos yälrajw ni rajw bejn, dini gunijt bejngä, rediidix ni rii nen lastoo bejn, näjza recos ni rujn bejn,

ni'c runijt bejŋga. ¹⁶ Pal yu' chu rlajz guisieed, sucuadiahjgni.

¹⁷ Dxejcti gula'reni loj rebeñxhidaal, biu'reni neñ yu'. Dxejc gunabdiidx rexpejñpacni loj Jesús xhi säloj cuent ni guniini. ¹⁸ Basejc Jesús diidx lojreni, räjpni:

—¿La näjza la'tu xheti xcäriejntu? ¿La di'tu gacbee xhitis yälrajw nani riu' neñ bejn digacdi gunijtni lastoo bejn, ä? ¹⁹ Sa'csi dini jiu' neñ lastooni; riu'ni xque'ni, rdejdtini.

Si'c guniini te baluiini guira'ti xhicos najc naya. ²⁰ Dxejc räjpni:

—Rediidx ni rii neñ lastoo bejn, näjza recos ni rujn bejn, ni'c sii runijt lastoo bejn. ²¹ Sa'csi neñ lastoo rebejn rii rexhigabguiidx, näjza yälresnäj chää'l sa'ni, yälresnäj ni xhet najcdi chää'lni, yälrugut' sa'ni, ²² yälgubaan, yälrlajzni ga'pni xhixhten bejn, yällatsiaj, yälrusgueeni, yäl xheti xtujy lojni, yälrdxechlajz, yälrudzubde sa'ni, yälnayechlajzni, yälguyalajz. ²³ Guiraa reyällatsiajre neñ lastoo bejn riireni, luxh reni'csi runijt bejn.

*Tej guna Sirofenicia ni bililajz xtidx Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Dxejc biriini ro'c, sääni nez guedx Tiro näjza nez Sidón. Ro'c bia'nni neñ te yu' sa'csi di rlajzni niacbee rebejn caro yu'ni, niluxh di niajcdi niuxhiga'tztisni. ²⁵ Biengajc diajg te gunaa ro'c yu' Jesús. Xindxape' gunaaga yu' beñdxab neñ lastooni. Bidzujn gunaaga, bazuxhijbni lo Jesús. ²⁶ Gunaaga rnii griegw, najcni beñ Sirofenicia. Gunabni lojni guinibeeni guirii beñdxabga neñ lastoo xi'nni. ²⁷ Dxejc räjp Jesús lojni:

—Basaan gauxgaa rebiuux, sa'csi xhet laati gudzucajni xcuxtiil rebiuux te gudeednini loj rebä'cw.

²⁸ Dxejc gunii gunaaga, räjpni loj Jesús:

—Yo, Dad. Näjza rebäcue' ni suga' neñ mex rajw nani rtejb ro' rebiuux.

²⁹ Dxejcti räjp Jesús lojni:

—Laaca rniliilu. Huij rolijzlu. Abirii beñdxab neñ lastoo xindxape'lú.

³⁰ Luxh che bidzujñ gunaare rolijzni, a dxape' naga' lo da'. Gucbegajc gunaaga abirii beñdxab neñ lastoo dxape'ga.

Basiajc Jesús te bengop

³¹ Dxejcru birii Jesús stehuält lo rexyuj guedx Tiro, gudejdni nez Sidón näjza rexyuj Decápolis. Bidzujntini ro' nis xten Galilee. ³² Biädnä gaii bejn te niguii ni nacua't diajgni lo Jesús. Digacdiza guinisa'c niguiiga. Biädnabreni lo Jesús nusujni naani yejc niguiiga. ³³ Dxejcti badzucajnini loj rebejn. Baquitzgajcni rebicueñaani neñ diajgni, dxejcru batiobxhejnni, gudajntini lujdxni. ³⁴ Bahuiini xhaguibaa, bazaa lajzni, dxejc räjpni:

—Efata! —nani säloj bixal.

³⁵ Dxejcru bixalgajc rediajgni, gubañgajc lujdxni, gunisa'cni. ³⁶ Dxejcti gunibee Jesús rutlojdi gäbreni, per che räjpni lojreni si'c, laareni batie'chrureni diidxga. ³⁷ Rdxeloduxhreni, räjpreni:

—Guira'ti laaca rujnni; ruxhalni diajg rediagcua't, luxh rusniini regop.

8

*Bayaan Jesús tajp mil bejn
(Mt. 15:32-39)*

¹ Neñ redxejga bidojp xhidalro bejn, luxh xheti xhigauureni. Dxejc gurejdx Jesús rexpejnpacni ni rinajlni, räjpni lojreni:

² —Rulazlazä rebejnre, sa'csi naj rajc choñ dxej tre'reni loä, luxh xhet yu'di gauureni. ³ Niluxh palga guxhaläreni rolierzreni, xliajzreni, sidxajgreni lo nejz; sa'csi yu' renani zijtru siäädreni.

⁴ Dxejcru räjp rexpejnpacni lojni:

—¿Caro chaca'nu yätxtiil te cha xque' rebejnre ree, cadre rut rbäjzdi?

⁵ Sas gunabdiidx Jesús lojreni:

—¿Bal yätxtiil rajptu?

Dxejcru räjpreni:

—Gajdzisni.

⁶ Gunibee Jesús gurej rebenxhidaalga loj yuj. Sas cua'ni guigajdx yätxtiilga, badeedni xquixhtios lo Dios, gula'ni reyätxtiilga. Dxejc badeednini loj rexpejnpacni te guteedrenini loj rebenxhidaal. Bateedtireni yätxtiilga lo rebenxhidaalga. ⁷ Rajpzareni gaii bälbäz, dxejcti badeedsac Jesús xquixhtios lo Dios, gunibeeni bateedzareni rebälbäzre loj rebenxhidaalga. ⁸ Dxejc gudajwreni, gudxaj xque'reni. Dxejc batojp rexpejnpac Jesús gajdz dxijm̄ reyätxtiil näj rebäjl dxuc ni bia'n. ⁹ Niluxh renani gudajwga najcreni si'cti tajp mil bejn. Dxejcti basadiidxniren. ¹⁰ Biunägajc Jesús rexpejnpacni neñ canuu, biäädreni nez Dalmanuta.

*Gunab refarisee te senro loj Jesús
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)*

¹¹ Biääd refarisee, renani najc rebenguidoo loj guedx Israel, guslojreni cayeinäjreni Jesús. Canabreni gunni te senro nani Diostis ni yu' guibaa sajc gun. Cagula'tzsireni, don xhi gunni.

¹² Dxejcti bazaa lajz Jesús neñ lastooni, räjpni:

—¿Xhicuent rlajz rebejn ni nabajn naj fii gac resenro xten Dios? Rniliäpac lojtu, di rebejn ni nabajn naj fii nicka tej sen xhaguibaali.

¹³ Dxejcti basa'nniren ro'c, biusacni neñ canuu, sä'tini stelaad nisga.

*Levaduur xten refarisee
(Mt. 16:5-12)*

¹⁴ Biallajzreni nica'reni yätxtiil, luxh xhetliidi sanädireni. Tejtis yätxtiil nuurenri neñ canuu.

¹⁵ Cagulijdx Jesús rexpejnpacni, räjpni lojreni:

—Colsusin, colnati levaduur xten refarisee, colnatiza levaduur xten Herodes. (Nalajznu, xtiidxreni najc si'c levaduur.)

¹⁶ Dxejcti cayeinäj sa'reni diidx xcuent nani gunii Jesús lojreni, dxejc räjpreni:

—Sa'csi dinu jia'p yätxtiil, ni'c rnini scree.

¹⁷ Che gucbee Jesús xhini'c canuireni, räjpni:

—¿Xhicuent rniiut: “Sa'csi dinu jia'p yätxtiil”? ¿La gajdtu fii, la gajdtu gacbee? ¿La laltis nacnajd lastootu? ¹⁸ ¿La yu' baloju, luxh ditu fii? ¿La sojb diajgtu luxh di diajgtu jiejn? ¿La dilajztu guizaj?

¹⁹ Che gula'a guigaii yätxtiil te gudajw gaii mil niguii, ¿bal dxijm yätxtiil biujy batojptu?

Sas räjpreni lojni:

—Tzubitio'pni.

20 —Che gu_{la}'a guigajdz yätxtiil te gudajw tajp mil bejn, ¿bal dxijm_l yätxtil biujy batojptu?

Sas räjpreni:

—Gajdzni.

21 Dxejc räjpni lojreni:

—¿La gajdtu gacbesa'c xhi benä?

Basiajc Jesúś te lotiä'p Betsaida

22 Bidzuñnäj Jesúś rexpejñpacni guedx Betsaida. Dxejc biädnäreni te lotiä'p loj Jesúś, gunabreni loj Jesúś caanni bejngä. **23** Dxejc gunaazni ɳaa lotiä'pga, guläännini neñ guejdx. Che batiobxhejnni neñ rebalojni, basugajcni ɳaani yejc baloj lotiä'pga, gunabdidxgajc Jesúś:

—¿La yu' xhi rhuiilu, ä?

24 Luxh che bahuii bejngä räjpni:

—Rhuiä sasaj rebejn, luxh si'c yajg rhuiä lojreni.

25 Basusac Jesúś ɳaani yejc rebaloj bejngä. Dxejc bejn Jesúś bahuii bejngä. Biajctini, zijtru gujc bahuisa'cni lo guiraa rebejn. **26** Dxejcti baxhal Jesúsnri rolijzni, räjpni:

—Basquejn, huijga rolijzlu, na'c jiu'lu neñ guejdx, na'c gäblu xhi gujclu lo rebejn ni yu' neñ guejdx.

Basule' Pedr Jesúś najc Crist

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Birinäj Jesúś rexpejñpacni lo reguejdx ni ria'n nez Cesarea xten Filipo. Lañni sasajreni lo nejz räjp Jesúś loj rexpejñpacni:

—¿Chuni'c rnii rebejn nacä narä?

28 Sas räjpreni lojni:

—Yu'reni rnii najclu Juan ni batiobnis, yu'zareni rnii najclu Elías, yu'zareni rnii najclu te rebejñ ni gunii xtidx Dios.

29 Dxejc räjpni lojreni:

—¿La'tu a'? ¿Chuni'c rniitu nacä narä?

Dxejc bazejc Pedr diidx, räjpni lojni:

—Luj najclu Crist.

30 Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—Rutlojdi gäbtu chu nacä.

*Gunii Jesús xho guetni
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

31 Dxejcti gusloj Jesús caguluiini rexpejnpacni, räjpni:

—Narä nacä Xi'n Dios, ni gujc Niguii. Nanabpac tedä trabajwduxh. Sibälaz rebengool ni najc guxhtis neñ guedx Israel narä, näjza renani rnibee loj rebixhojz, näjza rebejñ ni ruluii leii: sugu'treni narä, luxh ni riojn dxej guibañsacä lo rebengut.

32 Guyasi guniini rediidxre. Sas huinä Pedr Jesús telaad, dxejc räjpni loj Jesús:

—Na'c guiniilu si'c.

33 Dxejc batzuré loj Jesús, bahuiini loj rexpejnpacni. Dxejc gudilñäjni Pedr räjpni:

—Gubicaj loä, Satanás, luj dilu gun xhigab xten Dios, xhigab ni rujn rebejñtis rujnlu.

34 Dxejc gurejdxni rebenxhidaal con reni najc xpejnpacni, räjpni lojreni:

—Palga yu' chu rlajz gac xpenäpac, sucuääz gunni ni rsia' lajzni gunni, sutedni trabajw si'c tej ni caj lo crujz, sujiädnajlni narä. **35** Sa'csi nani rlajz guslaa xcälnabajñni, sunijtni xcälnabajñni. Luxh nani runijt xcälnabajñni xcälnasa'c narä, xcälnasa'c

xtidxä, siliaapac xcälnabajñni. ³⁶ Xlia' ga'p bejn guiraloj lo guedxliujre palga nitni lo Dios par tejpas. ³⁷ Xhet gacdi gudeed bejn te guibañnäjni Dios. ³⁸ Nani guituinäj narä con rextidxä ñaj, cheni najc rebejn bendojl, narä, Xi'n Dios nani gujc Niguii, situinääzani che jiädnäää reangl xten Dios che jiälää lo xcälrdrimbicha' Xtadä.

9

¹ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Rniliápac lojtu, yu'reni suga' ree nani di guet fixgareni abiääd xcälrnibee Dios.

Gubixhlo Jesús garenca

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Che gudejd xho'p dxej, Jesús cua' Pedr, näj Jacoob, näjza Juan, laatisreni huinäni yejc te danro. Ro'c gubixhlojni garenca lojreni. ³ Gusloj rdimbicha' rexhajbni, gujc xhajbni nolbäj. Rut rajcti rusquijtz lajd lo guedxliujre si'c biquijtz xhajbni. ⁴ Dxejc baluiiloj Elías näjza Moisés lojreni, cayuinäjreni Jesús diidx. ⁵ Sas räjp Pedr loj Jesús:

—Dad, laaca dxunnu ree. Naj jiennu chon yuguixa', tejni xtenlu, steeni xten Moisés, steeni xten Elías.

⁶ Si'c guniini sa'csi nicla niacbeenii xhini'c guiniini, sa'csi cadxebduxhreni. ⁷ Dxejc biääd te za bejn balaa yejcreni. Neñ zaga biejn xse' te ni räjp:

—Dee najc xi'nä nani sanälazä, colcuadiajg xtidxnii.

⁸ Che batzuré lojreni, bahuiireni rutru sugaränjti Jesús, xtebtis Jesús suga'.

⁹ Che siädjiäjtreni dajnga, gunibee Jesús rut lojdi guiniireni xcuent ni bahuiireni, guibañxgaasi Xi'n

Dios nani gujc Niguii lo rebengut. ¹⁰ Basälcheereni rediidxre neñ lastooreni. Dxejcru canabdiidx lo sa'reni xhicha säloj guibañsacni lo rebengut. ¹¹ Sas gunabdiidxreni lojni, räjpreni:

—¿Xhicuent rnii remastr xten leii naquiinpac jiädxgaa Elías?

¹² Dxejcti bazejcni diidx lojreni, räjpni:

—Guliireni siädxgaapac Elías, luxh sunsa'cni guira'ti xhi cos. ^{Naj a'}, ¿xhicuent caj lo guijtz xcuent Xi'n Dios ni gujc Niguii, sidejdni trabajwduxh, rutza jiudini? ¹³ Luxh narä rniä lojtu, abiääd Elías, luxh bennäjrenini si'ctis ni rlajzreni, si'cpac ni caj loj guijtz ni rusule' xcuentni.

Basiajc Jesúc te biuux ni guyu' beñdxab neñ lastooni

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Che asiäädreni cadro tre' sgaii rexpejñpac Jesúc, bahuiireni loj xhidalro bejn ni tre' lojreni, luxh cayeinäj rebejn ni ruluii leiireni. ¹⁵ Che bahuii guiraa rebejn loj Jesúc, bidxeloduxhreni, baxuñreni, huiye'tzreni xchan lojni. ¹⁶ Dxejc gunabdiidx Jesúc lojreni:

—¿Xhini'c rusieinäjtu laareni?

¹⁷ Sas gunii tej reni yu' lo beñxhidaalga, räjpni:

—Dad, ree siädnää xi'nä lojlu, yu' beñdxab neñ lastooni, nani rujn najcni gop. ¹⁸ Cheni rni-aaznini, rutienta'ni xi'nä, luxh riduxh bitzun ro'ni, näjza rauya'ni ro'ni, luxh cabijdzni. Aräpä loj rexpejñpaclu cuääreni beñdxabga, niluxh di niajcdi nibäärenini.

¹⁹ Dxejcti gunii Jesúc lojreni, räjpni:

—La'tu, bejn ni di chalilajz, ¿gucli chu'ä lojtu te chalilajztu? ¿Gucli gusieedtu narä? ¡Coltanäni loä!

20 Dxejc biädnäreni biuuxga lojni. Che bahuii beñdxab lo Jesús, basnijni bi'nga, basälta'tinini lo yuj. Sädiidxni, luxh carii bitzuŋ ro'ni.

21 Gunabdiidx Jesús loj xtadni:

—¿Gucli rajcni si'c?

Dxejc räjp dade'ga:

—Che gujclini biuxbäz. **22** Balti huält rusälñnini lo guiboo näjza lo nis te ju'tnini. Palga yu' xhi gac gunlu, balazlajz nuunu, gucnäj nuunu.

23 Sas räjp Jesús lojni:

—¿Xhicuent rniabdiidxlu la sajc gacnäälu? Xhitis sajc gac par nani rililajz.

24 Guredxa' xtad bi'nga, räjpni:

—¡Rililazä! Gucnäj narä te chaliiru lazä.

25 Che bahuii Jesús bixa't xhidajl bejn lojni, guididx'a ni lo beñdxabga räjpni lojni:

—Beñdxab ni rujn gop, narä canibeä, birii neñ lastoo bi'nga. Na'cru chulu neñ lastooni.

26 Dxejcru guredxa' beñdxabga, luxh basnibzejsni bi'nga, dxejcru biriini neñ lastooni. Astoo te bengut bia'n bi'nga ro'c. Xhidajl rebejn räjp:

—Agujtni.

27 Dxejc gunaaz Jesús ɳaa bi'nga guläsnini. Guzuliiti bi'nga. **28** Dxejcti che abiu' Jesús neñ yu', gunabdiidx rexpejnpacni lojni:

—¿Xhicuent di niajcdi nibäänu beñdxabga?

29 Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Di gacdi cuäätu sa'beñdxabre palga ditu cuedxguinab lo Dios, palga ditu gucuanxgaa.

*Gunisac Jesús xho guetni
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)*

³⁰ Dxejc biriireni ro'c, gudejdreni Galilee. Luxh di rlajz Jesú斯 niacbee rebejn̄ sadejdreni nejzga,
³¹ sa'csi caguluiini rexpejnpacni. Cayäjpn̄ lojreni:
 “Xi'n Dios ni gujc Niguii sidejdni ladz̄naa rebejn̄, niluxh sugu'trenini. Che guiza' choñ dxej gjtni, sibajn̄ni stehuält.” ³² Niluxh laareni direni niacbee xhini'c guniini, bidxejbzareni niniabdiidxreni lojni.

¿Chuni'c sajcrū?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Bidzujntireni Capernaum. Che biu'ni neñ yu'räjpni lojreni:

—¿Xhini'c cagusiejytu lo nejz?

³⁴ Dxejc xhet guniitireni, sa'csi laareni cagusieinäj sa'reni lo nejz don chuni'c sajcrū lojreni.
³⁵ Sas gurej Jesú斯, dxejc gurejdxni guitzubitio'p xpejnpacni, räjpni lojreni:

—Palga yu' chu rlajz gasajcru lojtu, sugacxgaani si'c te nani xhet sajcti, sugunzani xtzuun chutis.

³⁶ Dxejcti cua'ni tej biuxbäz, huinänini galäiireni. Dxejc gudäätzni biuxbäzga, räjpni lojreni:

³⁷ —Chutis ni gacnäj te rebiuxe're sa'csi rinälajzni narä, sacnäjni narä, luxh nani gacnäj narä, xhet narätis gacnäjtini, näjza xtadä nani baxhal narä racnäjni.

Nani di guiniyaj nuunu, xladnu yu'ni
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Dxejcti gunii Juan räjpni lojni:
 —Bahuinu lo te bejn̄ ni rbää beñdxab con xcälrnibee lajlu, niluxh dini sanäj nuunu. Sas huiye'tznu lojni na'c gunni si'c sa'csi dini sanäj nuunu.

39 Dxejc räjp Jesús lojni:

—Na'c gudxojntu gunni si'c sa'csi bejn nani rujn milagwr con xcälrnibee laä digacdi guiniyagajcni narä. **40** Nani di guidxagdijl nuunu, xlaadnu yu'ni. **41** Rniliäpac lojtu, chutis ni guniidx te bas nis lojtu sa'csi najctu xpejnpac Crist, siguijx Diosni xcuent nani bejnni.

Nani rujn jiajb bejn lo dojl

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 'Chutis ni gusiu' tej rebiuxe' ni rililajz narä neñ dojl, sugal te guimolin yejnni dxejcti gu-cuaarenini lo nisdoo. **43** Palga tej naalu gun gunlu dojl, batiu'ni: hueenru natiujnglu chaläjzlu cadro yu' Dios quela sojb guiro'p naalu gusälreni luj gabijl, loj bajl ni di jiuui, **44** cadro diza xpisiujgreni guet, diza bajl jiuui. **45** Luxh palga tej ni'lu gun gunlu dojl, batiu'ni: hueenru nitiujnglu chaläjzlu cadro yu' Dios quela sojb guiro'p ni'lu luxh chäälu gabijl, lo bajl ni di jiuui, **46** cadro di xpisiujgreni guet, diza bajl jiuui. **47** Luxh palga tej balojlu gun gunlu dojl, gulääni: hueenru chäälu cadro rnibee Dios natiä'p lojlu quela sojb guiro'p balojlu chäälu gabijl, **48** cadro di xpisiujgreni guet, diza bajl jiuui.

49 'Si'cni rloj sejd yejc xhi cos yälrajw, si'cza guiloj bajl yejc guiraareni. Guilojza sejd lo guira'ti ni rdeed bejn lo Dios. **50** Hueen najc sejd, luxh palga agudejd yälnadzij yejcni, ¿xho guntu te gacsacni nadzij? Colyajc nadzij la'tu, colguibañna'sa'c sa'tu.

10

Baluüi Jesús xcuent rälruro'n sa'ni

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Dxejcru birii Jesús ro'c huijni nez Judea näjza nez ro' gueu Jordán stelaad. Ro'c bidojp xhidajl bejñ lojni stehuält, sas guslosacni caguluiinireni si'ctis ni ruluiinireni. ² Sas refarisee, renani najc rebenguidoo loj guedx Israel, gubigreni loj Jesús, cagula'tzreni Jesús. Ni'c gunabdiidxreni, räjpreni:

—¿La laaca gun niguii gusaan chäälni, ä?

³ Dxejc laani bazejcni diidx, räjpni lojreni:

—¿Xhini'c gunibee Moisés guntu?

⁴ Dxejcru räjpreni:

—Moisés basaan gudeedni te guitz gusaan chäälni che guro'nnini.

⁵ Dxejc Jesús räjp lojreni:

—Sa'csi guyaa lajztu, ni'cni bacuaa Moisés diidxga lojtu. ⁶ Niluxh che birixtiej bejñ guedxliuj, “niguii con gunaa benchee Diosreni.” ⁷ “Ni'cni te niguii siriini loj xtadni, loj xnanni te cuäznäjni chäälni. ⁸ Niluxh renani gujc tiop bejñ sajcreni si'c tejsi bejñ”, dirureni gac tiop bejñ, si'c tejsi bejñ gacreni. ⁹ Na'c gudzucaj bejñ lo sa bejñni nani abachaag Dios lo sa'nii.

¹⁰ Che biu'reni neñ yu' gunabdidxsac rexpejñpacni lojni xcuent rediidxre. ¹¹ Dxejc räjpni lojreni:

—Chutis niguii ni gusaan chäälni, sas guchñaani ste'cani, rujnni dojl. ¹² Niluxh palga gunaa guro'n chäälni sas guchñaani ste'ca niguii, rujnzani dojl.

*Gunab Jesús gunle' Dios yejc rebiuxbäz
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

13 Biädnäza rebejn̄ biuxbäz lojni te gutzuub Jesúś ḥaani yejcreni, sas gudidxa' rexpejñpacni lojreni. **14** Che bahuii Jesúś xhi cayujn̄ rexpejñpacni, bidxe'chni räjpni lojreni:

—Colsaan jiääd rebiuxbäz loä. Na'c gudxojnturení, sa'csi xcälrnibee Dios najc xten reni najc nadolajz si'c najc biuxbäz. **15** Rniliäpac lojtu, chutis ni rlajz jiu' lo xcälrnibee Dios nanab guzobdiajgreni xtidx Dios si'c ruzobdiajg rebiuxe' xtidx xtadreni. Palga dini gun si'c, dini jiu' lo xcälrnibee Dios.

16 Dxejcti gudäätz Jesúś rebiuxbäz, bazujzani ḥaani yejcreni, gunab Jesúś gunle' Dios yejcreni.

Te bi'n ni rapduxh guninäj Jesúś

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Che birii Jesúś loj xnejzni, ruxun̄ te niguii biääd lojni, bazuxhijbni. Dxejcti gunabdiidx niguiiga lojni räjpni:

—Dad, beñsa'c, ḥxini'c gunä te xca'ä yälnabajn̄ par tejpas?

18 Sas räjp Jesúś lojni:

—៥Xhicuent rniliu loä beñsa'c? Tejtisni najc beñsa'c; Diostis najc beñsa'c. **19** Najnlu xhini'c gunibee Dios gunni: “Na'c guesnäjlu chääl sa'lú, na'c ju'tlu, na'c cuanlu, na'c gusgueelu chutis, na'c cuäälü yejc xhixten sa'lú, huinälajz xtadlu, xnanlu.”

20 Dxejc räjp niguiiga lojni:

—Dad, guiraa redee cayunä cheni gucäli bi'n.

21 Che bahuii Jesúś lojni, huinälajznini, räjpni lojni:

—Tjetis nani cayäädx gunlu. Huij, huito' guiraa xhixtenlu, badeed xcuentni loj rebejn̄ nani diga'p,

dxejcti guniidx Dios xhidajl xhi ga'plu xhaguibaa. Gudanajl narä, mase tedlu trabajw.

²² Dxejc che biejn diajgni diidxre, guc-huin lajzni, xhet laadi yu'ni siini, sa'csi naclenduxh xhixtenni yu'.

²³ Dxejc bahuii Jesús guideb gabi lojreni, räjpni loj rexpejnpacni:

—Naganduxh jiu' rebejn nani yu'duxh xhixtenni lo xcälrnibee Dios.

²⁴ Dxejc bidxelo rexpejnpacni che biejn diajgreni rextiidxni. Dxejc räjp Jesús lojreni stehuält:

—Aiitu xi'nä!, lacti naganduxh gusaan renani sanälajz xhixtenni guinibee Diosreni. ²⁵ Guyasiru ted te cameii ni' te guux quela gusaan te bejn ni yuduxh xhixtenni guinibee Diosni.

²⁶ Dxejc bidxeloduxhreni, räjpreni lojni:

—¿Chuxhni'c sajc laa lo dojl?

²⁷ Dxejc bahuii Jesús lojreni, räjpni:

—Bejn digacdi guslaa sabejnni, Diostis rajc ruslaa bejn lo dojl, sa'csi Dios rac rujn guira'ti.

²⁸ Sas gusloj Pedr cayäjp lojni:

—Naj nuure ahuilälaznu guira'ti te siopnajlnu luj.

²⁹ Dxejc räjp Jesús:

—Rniliäpac lojtu, chutis nani cuälaz rolijzni, rebejtzni, rebisiajnni, xtagdi, xnanni, chäälni, rexii'nni, rexyujni, xcälñasa'c narä, näjza xcälñasa'c xtidx Dios, ³⁰ sica'ni lo guedxliujre te gayuu huält xhidajlru. Sica'ni rolijzni, rebejtzni, rebisiajnni, xnanni, rexii'nni, rexyujni. Sisiunajlrenini naj, dxejc xhaguibaa sica'ni yälñabajn par tejpas.

³¹ Xhidajl rebejn nani sajc lo guedxliujre xhet

sajcdireni xhaguibaa; niluxh rebejñ nani xhet sajcdi lo guedxliujre, xhaguibaaru gasajcreni.

*Gunisac Jesús diidx xho guetni
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Dxejcru sasaj Jesús, nijdni lo rexpejñpacni sääreni Jerusalén, luxh cadxelojreni. Cadxejbza rebejñ nani sanajlreni. Dxejcti guläsac Jesús rexpejñpacni lo rebejñ, gusloj cayäjpni lojreni guira'ti nani sacni. ³³ Räjp Jesús:

—Sionnu Jerusalén, luxh narä, Xi'n Dios nani gujc Niguii, sidedä ladzñaa rebixhojz nani rnibee näjza rebejñ ni ruluii leïi. Luxh sinibeereni guetä. Suteedreni narä lo rebenzijt nani digac xpejñ Israel. ³⁴ Suxhisnäjreni narä, siguijnreni narä, su-tiobxhejnzareni loä, dxejcru sugu'treni narä. Che riojñ dxej sibañsacä.

*Gunab Jacoob näjza Juan te yälnasa'c
(Mt. 20:20-28)*

³⁵ Dxejcti gubig Jacoob näjza Juan, rexí'n Zebedeo, räjpreni lojni:

—Dad, rlaaznu gunlaalu nani guiniabnu lojlu.

³⁶ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—¿Xhini'c rlajztu gunä xcuent la'tu?

³⁷ Räjpreni:

—Cue tejnu cuä'lú ladbee, xteenu cue cuä'lú ladbäjgw che acanibeelu.

³⁸ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Ditu gan xhini'c rniabtu. ¿Xhixh sajc yätu nani yä'ä? ¿Xhixh sajcza guirobnistu si'cni guirobnisä? Nalajznu, xhixh sajc tedtu trabajw nani tedä narä.

³⁹ Sas räjpreni lojni:

—Sajc tednuni.

Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Guliini sajc yätu nani yä'ä, luxh guirobnistu si'cni guirobnisä narä. ⁴⁰ Te cue tejtū ladbee xtenä steetu cue xladbägwä, xhet xtenä dini te gunidxäni. Rebejn nani agule Dios, reni'c cue xladbeä, xladbägwä.

⁴¹ Luxh che biejn diajg stzuurení bidxe'chreni loj Jacoob näjza loj Juan. ⁴² Sas gurejdx Jesúreni, räjpni lojreni:

—La'tu najntu renani rnibee lo rebejn nani digac xpejñ Israel, rdxaglajz gasajcrurení lo rebejn. Luxh rebejn ni sajc rnibeduxhreni lo rebejn. ⁴³ Xhet si'cdi guntu la'tu. Chutis nani rlajz gasajcru lojtu, riäjl gacni mos lojtu. ⁴⁴ Luxh chutis la'tu nani rlajz gasajcru, riäjl gacni xmos guiraatu. ⁴⁵ Di Xi'n Dios ni gujc Niguii niääd, te ga'ptisni mos, biäädzani te quiixni con xcäl nabajñni te laa xhidajl bejn lo dojl.

*Basiajc Jesú Bartimeo, ni natiä'p lojni
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)*

⁴⁶ Dxejcti biäädreni Jericó. Che birii Jesús ro' guedx Jericó con rexpejnpacni näjza rebenxhidaal, cuä' nezyuj sobga' Bartimeo, xi'n Timeo. Natiä'p lojni. Ro'c cabääni gojn. ⁴⁷ Che biejn diajgni laa Jesús ni siääd Nasare't ni sadejd ro'c, guslojni rbedxa'ni, räjpni:

—Jesús, xi'n David, balazlajz narä.

⁴⁸ Xhidajlreni gudidxa'lojni, te jiäuu ro'ni. Dxejc laani dipru rbedxa'ni räjpni:

—Xi'n David, balazlajz narä.

⁴⁹ Dxejc guzudxi Jesús, gunibegajcni gucrejdx niguiiga.

Gurejdxreni lotiä'pga, räjpreni lojni:
 —Basutijp lajzlu, gusulii, luj cabejdxni.
50 Sas rołca xhablajzni gudixhni, huisuliini,
 biäädtini lo Jesús. **51** Dxejc räjp Jesús lojni:
 —Naja', ¿xhini'c rlajzlu gunä?
 Dxejc räjp lotiä'pga loj Jesús:
 —Dad, rlazä gunlu fiä.
52 Dxejcti räjp Jesús lojni:
 —Huij, abiajclu sa'csi rililajzlu.
 Lagajc dxejc gujc bahuiini. Sanajltini Jesús lo
 nejz.

11

Biu' Jesús Jerusalén *(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

1 Cheni sadzujnreni gajxh Jerusalén, gudejdreni
 neñ reguedx Betfagé näja neñ guedx Betania nez
 cuä' dajne' ni laa dan Oliib. Baxhal Jesús tiop
 xpejnpacni, **2** räjpni lojreni:

—Colchäj guedxe' ni ria'n nez lojtu. Che
 guidzujntu ro' guejdxga, sidxältru te bure' ni
 caduu. Gajd bejn cuibni. Colxhecn, coltanägajcni.
3 Palga yu' chu naa lojtu: “¿Xhicuent rujntu si'c?”
 Colye'tztis: “Dad caquiinni.” Dxejc suxhalgajcni
 bure'ga ree.

4 Sääätireni ro'c. Dxejcru ronejz bidxälreni te bure'
 caduu ro' te lä'. Dxejcti baxhecrenini. **5** Gaii bejn
 ni tre' ro'c räjp lojreni:

—¿Xhicuent caguxhectuni?
6 Dxejc räjpreni loj rebejngä si'cni räjp Jesús lo-
 jreni gäbreni. Basangajc rebejngä sanäreni bure'ga.

⁷ Dxejcru biädnäreni bure'ga loj Jesús. Badzubreni xhablajzreni dejtz bure'ga. Gubijbti Jesús bure'ga. ⁸ Xhidajlza bejn gudixh xhablajzreni lo nezyuj, sgaiireni gudi'ch balajg lo reyajg te gudixhrenini lo nezyuj.

⁹ Rebejn ni nijd lojni näj reni sanajl dejtzni guredxa'reni, räjpreni:

—;Colguliä'p xpala'nni! Coldeed xquixhtiooz loj Dios sa'csi baxhalni nani siääd xcuentni. ¹⁰ Coldeed xquixhtiooz loj Dios sa'csi agubiré xcälrnibee tox-tadnu David. ;Colguliä'p xpala'n Dios ni yu' jiaro!

¹¹ Dxejcti biu' Jesús nen guedx Jerusalén. Biu'zani nen guidoro. Che bahuii Jesús guira'ti ni cayajc nenga, sanäni guitzubitio'p xpejnpacni, sääreni Betania sa'csi agudxej.

*Batzubde Jesús yejc te yagiigw ni xhet cajdi lojni
(Mt. 21:18-19)*

¹² Che bara yääl, biunejzreni Betania. Dxejcti gusloj calaan Jesús, ¹³ bahuiini zift sojb te yag iigw caj balajg lojni. Sas gubigni, bahuiini don gaxäjsi caj iigw lojni. Xhet bidxäldini lojni; balajgtis caj lojni, sa'csi xhet xtiempdi iigw dxejc. ¹⁴ Sas gunii Jesús räjpni loj yag iigwga:

—Rutru gauudi ninejxh ni rcaj lojlu par tejpas. Biejnza diajg rexpejnpacni.

*Gulää Jesús renani ruto' näj renani rsii nen
guidoo*

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Dxejcti bidzujnreni guedx Jerusalén. Biu' Jesús nen guidoro. Gusloj cabääni renani ruto' näj renani rsii nen guidooaga. Niluxh batiejxhni rexmex renani ruchaa meel, näjza reyagxhil xten renani

ruto' paloom. **16** Diruni nusaan nidednäjreni xhicos nez neñ guidooga. **17** Dxejc caguluiinireni, räpgajcni lojreni:

—¿La et screedi caj loj guijtz? “Xyu'ä sirilaj yu' cadro rninab guiraa rebenguedxliuj lo Dios.” La'tu abejntuni si'c xpiliää gubaan.

18 Rebixhojz ni rnibee näjza remastr xten leii biejn diajgreni nani gunii Jesús. Sas gudiilreni xho ju'trenini, sa'csi rdxejbreni Jesús, sa'csi guiraa rebejñ rdxeloj rextidx Jesús. **19** Che biu' guxhijn, birii Jesús guejdxga.

Gubijdz yagiigw ni bidzubde

(Mt. 21:20-22)

20 Che bara yääl gudejdreni, bahuiireni agubijdz guideb yagiigw, näj rexlobaan. **21** Dxejc banaj lajz Pedr, räjpni loj Jesús:

—Dad, bahuui yagiigw nani batzubdelu yejcni, agubijdzni.

22 Dxejcti gunii Jesús räjpni lojni:

—Colchalilajz Dios. **23** Rniliäpac lojtu, chutis nani gäb loj dajre: “Gubicaj, bitejb loj nisdoo”, luxh dini guntio'p lajzni, chalilajztisni scree gac nani guniini, sajcpac nani guniini. **24** Ni'cni rniä lojtu, xhitis nani guiniabtu lo Dios che rninäjtuni, colchalilajz xca'tuni, dxejc sica'tuni. **25** Luxh che guiniabtu Dios, palga yu' chu loj rdxechlajztu, colsiäjlza lajztu, te näjza Xtadtu nani yu' xhaguibaa gusiäjlza rextojltu. **26** Palga ditu gusiäjl lajztu con resa'tu, diza Xtadtu nani yu' xhaguibaa gusiäjl lajzni rextojltu.

Yälrnibee xten Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Sas bidzuñsacreni guedx Jerusalén. Lał ni sasaj Jesús neñ guidoro, rebixhojz nani rnibee, näjza rebejnñ ni ruluii leii, näjza reguxhtis gubig lojni.

²⁸ Räjpreni lojni:

—¿Xhi yälrnibee rajplu, ni'c rujnlu redzuunre?
¿Chu baniidx yälrnibee rujnlu redzuunre?

²⁹ Dxejc räjp Jesúz lojreni:

—Guiniabdidxäza lojtu. Coltzu'ni loä, dxejcti guiniäza xhi yälrnibeere rapä ni'c runä redzuunre.

³⁰ ¿Chu baxhal Juan ni batiobnis? ¿La Dios o la rebejnñ? Colnii loä naj.

³¹ Dxejcti gunii loj sa'reni, räjpreni:

—Palga jie'tznu “Dios”, naani “¿xhicuent ditu nililajz xtiidxni?” ³² Diza niacti niäjbreni “rebejnñ” sa'csi rdxejbreni rebenxhidaal, sa'csi guiraa rebejn huililajz Juan gujc te bejnñ ni guniipac xtidz Dios.

³³ Dxejcti guniireni, räjpreni loj Jesúz:

—Dinu guidon.

Sas räjp Jesúz lojreni:

—Dizana guiniä xhi yälrnibeere rapä runä redzuunre.

12

Te xcuent rebenguidx ni rbäzlaa

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Dxejcti gusloj caguseed Jesúz rebejnñ con re cuent ni ruluii, räjpni:

—Yu' te bejnñ bazuj yaguub loj xyujni, bejnzani bazaani, dxejcru gudäänni te lajt cadro jiä't uubga. Dxejcti bejnni te yu' jiaa, te ro'c cue nani ga'p lo xyujni.

’Badedlaatinini loj gaii bejnñ, sä'tini zift. ² Che bidzujñ xpäii uub, baxhal baxhuaan uubga te

xmosni loj rebejn ni rbäzlaa ro'c, te xca'ni uub nani riäj_l xca' bej_{ng}a. ³ Dxejc rebejn ni rbäzlaa ro'c gunaaazreni mosga, gudijnrenini, luxh bazejcrenini siini ganaxni. ⁴ Dxejcru baxhal_l baxhuaanga stee mos lojreni. Niluxh laareni bacuaareni guijni, gudilguidxreni yejc mosga, xho rnajni gubi'ni. ⁵ Dxejc baxhal_l bej_{ng}a stee mos, dxejc bagu'trenini. Baxhal_lni xhidajlrureni. Gaii gudilguidxreni, sgaini bagu'treni.

⁶ 'Yu'za tejtis xi'nni, luxh sanälajznini. Por lult näja xi'nni baxhal_lni, naani: "Siucareni xi'nä." ⁷ Dxejc rebejn nani rbäzlaa ro'c räjp loj sa'reni: "Dee najc laa ni jiannäj ree. Coltaa, guigu'tnuni, te xca'nu yujre." ⁸ Sas gunaaazrenini, bagu'trenini. Gulääätirenini lo yujga.

⁹ '¿Xhicha gun baxhuaan yaguubga rebejn_{re}? Siäädni luxh sugu'tni rebejn_{re}, dxejcti gudeedni yujga loj ste'ca bejn.

¹⁰ '¿La gajdtu gol_l guijtz ni rnii scree?
Guij nani guläcaj renani runchee yu',
ni'c agujc mastr ni guzuj galoo.

¹¹ Dad xtenu bejn scree, cos sacduxhni nezlojnu.

¹² Dxejc rlajz reguxhtis nani bacuadiajg cuentre niniaaz Jesú_s, sa'csi gucbeereni laareni cacuaa Jesú_s diidxre. Sa'csi bidxejbreni rebenxhidaal, ni'c basa'nrenini, sä'tireni.

Diidx xcuent reimuest (Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Dxejcti baxhal_lreni gaii xpejn refarisee näja gaii xpejn Herodes loj Jesú_s te gula'tzreni don xho gac guiniaazreni Jesú_s. ¹⁴ Dxejcti biäädreni, räjpreni lojni:

—Dad, nadonnu luj najclu te bejn ni rnili. Par luj guiraasi bejn sajc tebloj, sa'csi dilu fii la sajc bejn o la xhet sajcdi bejn. Luj ruluiipaclu xhini'c rlajz Dios gun bejn. ¿La laaca quix bejn reimpuest lo xcubieer César o la xhet laadi? ¿La guidiixnu o la dinu guidiix?

¹⁵ Dxejcti laani gucbegajcni rujnsireni si'cni rni-abdiidxreni. Räjpni lojreni:

—¿Xhicuent runnäjtu narä scree? Coltanä te meelga loä, te fiä lojni.

¹⁶ Badeedtireni te meel lojni, dxejc räjpni lojreni:

—¿Chu yejc caj lojni, chu laj caj lojni?

Dxejc räjpreni:

—Xten César.

¹⁷ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Coldeed nani najc xten César loj César; coldeedza nani najc xten Dios loj Dios.

Bascheljni rebejnga con xtiidxni.

*Yälriabiidx xcuent yälrbansacni lo rebengut
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸ Sas biädhuii resaducee loj Jesús. Resaducee najc rebejn nani rnii di rebengut guibansac. Dxejc gunabdiidxreni lojni, räjpreni:

¹⁹ —Dad, xleii Moisés ruluii loonu, palga guet te niguii luxh gusa'nni chäälni ruti xi'nni, nanabpac xca' bejtzni chäälni, te chu xi'nni con laani lacua niu' xi'n tobeztni. ²⁰ Guyu' gajdz niguii, bejtz najcreni. Sas cua' niguigalooga chäälni. Che gujtni ruti xi'nni. ²¹ Dxejcti cua' ni rojpga gunaaga. Che gujtni, rut gajcdi xi'nni. Si'cza gusajc ni ri-ojnga. ²² Si'cza guläznäj gunaaga guigajdzreni. Per nicla tej reni di xi'nreni niu'. Dxejcti gujtna

gunaaga. ²³ Guigajdzreni guläznäjreni gunaare. Cheni guibañsacreni lo rebengut, ¿chu chäääl gacni?

²⁴ Dxejc bazejc Jesú斯 diidx lojreni, räjpni:

—Et laadi rniitu, sa'csi ditu gumbesa'c rextidx Dios nani bacuaa renigui lo guijtz, dizatu gumbbee yälrnibee xten Dios. ²⁵ Che guibañsacreni loj rebengut, direni guchña, rutza gudeedtireni te guchñaareni. Niluxh sajcreni si'c najc rexangl Dios nani yu' xhaguibaa. ²⁶ Palga canabdiidxtu la rbañsac rebengut, ¿la di lajztu guisaj biltu guijtz ni bacuaa Moisés? Moisés bacuaa nani gunii Dios lojni neñ bajl, räjpni: “Narä nacä Xtios Abraham, Xtios Isaac, Xtios Jacoob.” ²⁷ Palga Dios najc Xtios rebejñre, direni gac bengut, nabañnäjreni Dios. Et laadi najc xhigabtu.

Yälrnibee ni sajcru

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Dxejcru bidzujñ tej rebejñ ni najn leii, biejn diajgni xhi caniireni, biejnza diajgni laaca gunii Jesú斯 lojreni. Dxejcti gunabdiidxni loj Jesú斯:

—¿Xhi mandamient sajcru lo guiraareni?

²⁹ Dxejc räjp Jesú斯 lojni:

—Mandamient nani sajcru loj guiraareni najc dee: “Bacuadiajg luj, guewdx xten Israel, Dad Xtiosnu, Dad tejtis najcni. ³⁰ Chanälajzlu Dad Xtioslu guideb lastoolu, näj xaimlu, näj guideb xcäriejnlu, näjza guideb xcälnadiplajzlu.” ³¹ Sigajcza najc mandamient ni rojrga: “Huinälajz sabejñlu si'ctis sanälajzlu lagajc luj.” Redee najc remandamient nani sajcru loj guiraareni.

³² Dxejcti räjp bejnga ni najn leii lojni:

—Laaca guniilu Dad. Tejtis najc Dios, luxh ruti chu stee najc si'c laani. ³³ Luxh sacduxh chanälajz bejñ Dios guideb lastooni, näj xcäriejnni, näjza xaimni, näj guideb xcälnadiplajzni, luxh chanälajzni resabejñni sigajc laani. Redee sajcru loj ni rujn bejñ che rudeedreni gojn lo Dios.

³⁴ Che bahuii Jesús laaca guniini, räjpni lojni:

—Guxii cayäädx te jiu'lu loj xcälrnibee Dios.

Sas rutru biajxhdi gunabdiidx loj Jesús.

Chu xi'n najc Crist

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Che caguseed Jesús neñ guidoro, räjpni:

—¿Xho mood rnii rebejñ ni najn leii Crist najc xi'n David? ³⁶ Sprit Dxan xten Dios basnii David che bacuaani:

Räjp Dios loj Dad xtenä:

“Gurej ladbee xtenä, che gudzugäli reni rdxe'ch lojlu.”

³⁷ Palga lagajc David räjp: “Dad, xtenä”, che guniini xcuent Crist, ¿xhoxh najc Crist xi'n David?

Rebenxhidaal nani yu' guejdxga bacuadiagsa'creni xtiidxni.

Gule'c Jesús xquej remastr xten leii

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Lañni caguseedni rebejñ, räjpni lojreni:

—Colsusin, na'c gu'chtu loj rebejñ ni ruluii leii. Laareni rlajz sanäj reladsiool xtenreni. Rdxaglajzreni rnii bejñ lojreni nez lo reguii.

³⁹ Rlajzzareni cuereni cadro rbej renani sajcru neñ reguidoo näjza cadro ru' relanij.

⁴⁰ Rudzucajzareni xhixten rebiuud, rniizareni

xhidalduxh diidx che rolreni le', te rusäuureni loj rebejn. Castigwroru gac redee.

*Gojn xten te biud proob
(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Dxejcti gurej Jesús cuä' caj cadro rusäl bejn gojn. Cahuiini cagusäl rebejn meel nen cajga. Xhidajl reni rajp cagusäl xhidajl meel nenga. ⁴² Che biääd te biud proob, basälni tiop melbäz ni sajc si'cti tej centaab. ⁴³ Dxejcru gurejdx Jesús rexpejnpacni, räjpni lojreni:

—Rniliäpac lojtu, biud proobre basäl xhida-jlru lo guiraa renani basäl nen cajre, ⁴⁴ sa'csi guiraareni abasäl che'nsi xhixtenreni. Luxh gu-naare basäl guiraa nani rajpni. Ni'ctis najc nani gaunäjni.

13

*Gunii Jesús sibijl guidoo
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Cheni sariireni neñ guidoro, räjp tej rex-pejnpacni lojni:

—Dad, bahuii lacti reguij, lacti reyu'.

² Dxejcti räjp Jesús lojni:

—¿La rhuiilu loj reyu're? Nicla tej guij dijia'nuzuub yejc sa'ni, guiraliireni sire'ch.

*Recos ni gac cheameer nitloj guedxliuj
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Dxejc sobga' Jesús yejc dajne' ni laa dan Oliib, cahuiini nez ro' guidooga. Che sugaxhtebreni, gunabdiidx Pedr näj Jacoob näjza Juan näjza Andrés lojni, räjpreni:

4 —Gunii loonu, ¿guc gac dee? ¿Xhi guihuiinu te gacbeenu asiäddzuñgajxh soob guiraa rediidxre?

5 Dxejcti gusloj gunii Jesús lojreni, räjpni:

—Colhuii, te rut gusgueedi la'tu, **6** sa'csi xhidalduxh bejn jiääd con laä, gäbreni: “Narä nacä Crist”, luxh rniisireni si'c, susgueezareni xhidajl bejn.

7 'Che jiejn diajgtu yu' guer näj yälnadxeeb xten guer, na'c guidxejbnu. Nanabpac gacni; et dxejcdi nitloj guedxliuj. **8** Säjs naciòn yejc sanacionni, näj yälrnibee yejc sayälrnibeeni. Xhidajl lajt sajc xu, siliaanza bejn, luxh säjs rebejn yejc sa'ni. Redee najc ni guisloj guidxejb, gachuinza lajzni.

9 'Dxejc la'tu colsusin sa'csi suteedreni la'tu ladznaa reguxhtis, siguijnzareni la'tu neñ reguidoo. Sacrejdxtu lo regubieer näjza loj rereii xcälnasa'c narä, te si'c gac guiniitu xtidxä lojreni.

10 Nanabpac guirechxgaa xtidx Dios loj guiraa rebeñ guedxliuj. **11** Che guiniaazreni la'tu, che chanäreni la'tu loj reguxhtis, na'c gunxgaatu xhigab xhi diidx guiniitu. Colnii nani jiäjttis yejctu dxejc, sa'csi xhet la'ditu ni guinii, Sprit Dxan xten Dios ni guinii. **12** Luxh suto' bejn lagajc bejtzni te guet bejtzni. Suto'za dad lagajc xi'nni. Säjs rebiuux yejc rexcusajnni te guet reguzajnga.

13 Sidxechlajz guiraa rebejn lojtu sa'csi najctu xpeñä; nani ted guiraa retrabajwre, ni'c gudeed Dios xcälnabajnni.

14 'Che fiiitu loj nani najc yälrdxechlajz, nani najc yälrunitloj, nani gunii Daniel ni gunii xtidx Dios. Che fiiitu nani suga' cadre di nunyäj suuni, dxejcti suguxuñ renani yu' nez Judea chääreni nez neñ redajn. (Nani gol guijtzre sugacbeenini.) **15** Bejn

nani suga' yejc yu' na'c jiäjtni jiu'ni neñ te yu' xca'ni gaii xhixtenni. ¹⁶ Nani yu' loj niaa, di gal jiäjt te xca'ni xhablajzni. ¹⁷ ¡Aii! Xhiza nalas chu regunaa ni nuu bätz, luxh renani rusiä' xi'nni, neñ redxejga. ¹⁸ Colnab loj Dios na'c sactu scree neñ rebäinajl. ¹⁹ Neñ redxejga su' traba jwdxduxh, nani gajd chu che bencheeli Dios guedxliuj, luxh diruni chu, dxejctis chuni. ²⁰ Paru di Dad gusia'tz redxejga, nicla tej bejn di laa. Susia'tzni redxejga sa'csi sanälajzni rexpejñni nani agulen.

²¹ 'Dxejc palga yu' chu naa lojtu: "Colhuii, aree Crist", o "Colhuiire, ani suga' rec", na'c chalilajztuni. ²² Sa'csi su' bejn nani rniisi najcni Crist. Su'za reniguii nani rniisi rniireni xcuent Dios. Sujnzareni milaagwr, te gusgueereni, te palga sajcni, rlajzreni gusgueelireni renani agule Dios. ²³ Ni'cni la'tu colsusin; agunixgaä lojtu guira'ti ni gac.

*Xho gac che jiääd Xi'n Dios ni gujc Niguii
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ 'Neñ redxejga, cheni luux retrabajwdxhga, sicäjy lo gubijdx, luxh diru bäii gusanij. ²⁵ Sitejb rebalxhaguibaa, sinibsejs recos nani nasnäj rebalxhaguibaa. ²⁶ Dxejcti suhuii rebejn loä, Xi'n Dios nani gujc Niguii, siälä neñ reza guideb yälrnibeduxh xtenä, näjza xcäldimbicha'ä. ²⁷ Dxejcti guxhalgacä rexanglä jiädtojpreni renani guleä guideb lo guedxliuj, cat nalooli guedxliuj näjza cadre nalooli guibaa.

²⁸ 'Colguisieed nani ruluii yagiigw. Cheni rii rebäte' lojni luxh che rcraj balajg lojni, acaxhnajtu bäii gusguij asadzungajxh. ²⁹ Sigajcza, che fiitu acayajc recosre, sachheetu asiädgaxhä, ameer

guidzuñä. ³⁰ Rniliāpac lojtu, rebejn ni nabajn dxejc, direni nitloj, fixgaareni gac recosga. ³¹ Sinitloj guibaa näjza guedxliuj, rextidxä di nitloj.

³² 'Naj, rut najndi guc gac recosga, nicla rexangl Dios ni yu' xhaguibaa, niclaza narä Xi'n Dios, Xtadätis najn.

³³ 'Colhuii, colsusin, colnab loj Dios, sa'csi ditu gan guc guidzujn redxejga. ³⁴ Dee najc si'c najc te bejn ni birii sää zift. Che gajdlini guirii, badeedni xtzun rexmosni, luxh gunibeezani susin nani canäj rolä'. ³⁵ Si'cza colsusin, sa'csi ditu gan guc jiääd baxhuaan yu'ga, la jiäädni gudxej, o la jiäädni garol yääl, o la cäy, o la jiäädni ȳsil. ³⁶ Colsusin, te di guiga'tu nagayejstu che guidzujnni. ³⁷ Rediidx nani rniä lojtu, loj guiraa rebejn rniäni: colsusin.

14

Ruchaagreni diidx te guiniaazreni Jesús (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Riäädx tiop dxej guidzujn lanij, dxej ni ruzaa lajzreni gulaareni ladzñaa reEgipto. Neñ redxejga rajwreni yätxtiil nani di saguij. Rebixhojz nani rnibee neñ guidoo xten rexpejn Israel näj rebejn ni ruluii leii rlajzreni niniaazreni Jesús con yälrusguee, te nugu'trenini. ² Dxejcti räjpreni lo sa'reni:

—Na'c jiennu scree neñ redxelanj, te na'c gun benguejdx biejy.

Te gunaa ni basäl se't yejc Jesús Betania (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Yu' Jesús Betania, rolijz Simón, nani guyu' guejch ni ral tiejxhni. Che sobga'ni lo mex,

biääd te gunaa ca' te bo'tguij yu' setnard neñni. Rlianexhduxhni, sacduxhni. Dxejc gudi'chni yejn bo'tguijga, te basälni se'tga yejc Jesús. ⁴ Yu'za gaiireni ro'c ni bidxe'ch, räjp loj sa'reni:

—¿Xhicuent banijtni setnejxhga? ⁵ Paru nido' se'tga, nijni si'cti chon̄ gayuu denar, te nica' meelga rebejn̄ ni xhet rajpdi meel.

Luxh caguidxa'reni loj gunaaga.

⁶ Dxejc räjp Jesús lojreni:

—Colsaanni, ¿xhicuent rudxojntu nani cayujn gunaare? Cos sacduxh dee bennäjni narä. ⁷ Guideb ni guibajntu, su' rebejn̄ nani xhet rajpdi lojtu, luxh che rlajztu sajc gacnäjturen. Narä et xchejdi chu'ä lojtu. ⁸ Gunaare abejnni nani gujctis bejnni. Abaslanexhxgaani tiexhä, te chää tiexhä neñ baa. ⁹ Rniliäpac lojtu, cadrotis guidzujn̄ xtidx Dios, guideb lo quedxliuj, siniizareni xcuent nani bejn gunaare, te guinaj lajzreni gunaare.

*Rlajz Judas guto' Jesús
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Dxejcti huij Judas Iscariot, nani najc tej retzubitio'p xpejnpac Jesús, loj rebixhojz nani rnibee te guto'ni Jesús lojreni. ¹¹ Che biejn diajg rebixhojz xtiidxni, bibalajzreni. Räjpreni sudeedreni meel lojni. Dxejcti caguil Judas xho guto'ni Jesús.

*Gudauxchej Dad con rexpejnpacni
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)*

¹² Biu'ti xmaan che rajwreni yätxtiil ni di saguij. Dxej lanijga, rugu'treni xiil, te ruzaa lajzreni dxej ni gulaareni ladzñaa reEgipto. Räjp rexpejnpacni loj Jesús:

—¿Caro rlajzlu chosucheenu te gauulu nadxej,
dxelanij?

¹³ Dxejc baxhal_{ni} tiop rexpej_npacni, räjpni lojreni:

—Colchäj neñ guejdx, ro'c guidxaagtú te niguii ni nuu te re' nis. Colchanajl niguiiga. ¹⁴ Cadro jiu'ni colye'tz loj bejn ni najc rolizzni ro'c: “Naj Dad mastr, ¿con yu' cadro ria'n rebiooz, cadro gaunäjni rexpej_npacni nadxej, dxelanij?” ¹⁵ Dxejcti guluiini lojtu te yu' ni sojb jiaaliga yejc sa'ni, ni asuchexgaa neñni. Colyujn xhi guidauunu ro'c.

¹⁶ Sas huij rexpej_npacni, bidzuj_nreni neñ guejdxga. Bidxälreni te yu' si'cni räjp Jesús lojreni. Ro'c bejnreni xhi gudajwreni dxelanij.

¹⁷ Che huääz gubijdx, bidzunnäj Jesús guitzubitio'p xpej_npacni. ¹⁸ La_{ln}i sobga'reni lo mex caya-jwreni, räjp Jesús lojreni:

—Rniliäpac lojtu, tej la'tu ni cayaunää, suto'ni narä.

¹⁹ Dxejcti gusloj cayac-huin lajzreni, räjp tebga-jreni lo Jesús:

—¿La naräni?

Räpgajc steeni:

—¿La naräni?

²⁰ Dxejcti guniini, räjpni lojreni:

—La tej retzubitio'p, tej ni cayajw loj xpla'tä.

²¹ Sa'csi narä Xi'n Dios nani gujc Niguii, sia'ä, si'cpacni caj loj xtiidx Dios, per xhiza nalajz niguii ni guto' narä. Huentejti na'c niajliguigüi.

²² La_{ln}i cayajwreni, cu'a' Jesús yätxtiil, badeedzani xquixhtiooz loj Dios dxejc gula'nini, badeednini lojreni. Dxejcti räjpni:

—Colca' yätxtiilre. Dee najc si'c tiexhä.

²³ Cuagajcni te bas. Che abadeedni xquixhtiooz loj Dios, badeednini lojreni, gu' guiraareni neñ basga. ²⁴ Dxejcti räjp Jesús lojreni:

—Dee najc si'c xtienä ni ruluij diidx ni biä'nnu, nani guixe' xcuent xhidajl rebejn. ²⁵ Rniliäpac lojtu, diruna yä'ä bin nani rii yejc uub, dxejli yä'äni stehuält loj xcälrnibee Dios.

*Gunii Jesús sinii Pedr dini gumbeenii
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

²⁶ Che gulujx bilreni te dij xten Dios, biriireni, sääreni nez dajne' ni laa dan Oliib. ²⁷ Dxejcru räjp Jesús lojreni:

—Guiraatu sibälaztu narä naguxhijñ, sa'csi si'c cajni lo guijtz: “Sugu'tä baxhtoor luxh suxuñ rexil.” ²⁸ Che guibañsacä loj rebengut, ganidä cha'a Galilee, dxejcti jiäädtu.

²⁹ Dxejc räjp Pedr loj Jesús:

—Palga guiraareni cuälazlu, narä dina cuälazälu.

³⁰ Dxejc räjp Jesús lojni:

—Rniliäpac lojlu, lagajc guxhijñre, nicla gajd guidgaii cuedxa' tiop huält, luj aguiniilu chon huält dilu gumbee narä.

³¹ Luxh laani sanuutis xtiidxni, räjpni:

—Cadro guetlu setäza, dina guiniä dina gumbeäu.

Luxh guiraa rexpejñpacni gunii si'c.

*Gunab Jesús loj Dios che yu'ni Getsemani
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Dxejcti bidzujñreni te lajt cadro laa Getsemani. Dxejc räjpni loj rexpejñpacni:

—Colcuej ree lañni chanabä lo Dios.

³³ Dxejcru sanäni Pedr näj Jacoob näjza Juan. Dxejc gusloj cayac-huinduxh lajzni, luxh cayu'ni yälrsiaduxh. ³⁴ Dxejc räjpni lojreni:

—Cayac-huinduxh lazä, an sugu'tni narä. Coljia'n ree, coltie'ch bacal.

³⁵ Sas gusajni tla', bazuxhijbni lo yuj, dxejcti gunabni lo Dios don la niajc nidedcaj nani sacni dxejc. ³⁶ Räjpni:

—Abba, xtadä, luj rajc rujnlu guira'ti: badzucaj retrabajwre loä. Xhet si'cni rlazädi narä, bejn si'cni rlajzlu luj.

³⁷ Dxejc biäädni gunaaznireni nagayejsreni. Dxejc räjpni lo Pedr:

—Simón, ¿la nagayejslu? ¿La nicla te rate' dini-ajcdi nutie'chlubacal? ³⁸ Coltie'ch bacal, colnab lo Dios, te na'c guntu dojl. Lastootu rlajz gutie'chtubacal, luxh tiejxhtu abadxajg.

³⁹ Huij Jesús stehuält, binabni loj Dios, guniini lagajc rediidx ni guniini galoo. ⁴⁰ Dxejcti biädsacni cadro tre'reni, gunazsacnireni nagayejsreni, sa'csi yuduxh bacal lojreni. Luxh direni nidxäl xhi niniireni lojni. ⁴¹ Ni riojñ huält biäädni, dxejc räjpni lojreni:

—Agojl colguejs, colsilajz, agujc, abidzujn or ni ted Xi'n Dios ni gujc Niguii ladzñaa rebendojl. ⁴² Colchastie, colcho'. Asiäddzungajxh ni guto' narä.

Gunaazreni Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Canisijcni scree, che bidzujn Judas, ni najc te retzubitio'p xpejñpacni, siädnäni xhidajl bejn. Ca'reni spaad, ca'reni yajg biriireni lo rebixhojz

nani rnibee, näjza rebejn ni ruluii leii, näjza rebengool nani najc guxhtis. ⁴⁴ Niluxh nani ruto' Jesús abadeedni te seen lojreni, räjpni:

—Nani guchagro'ä, ni'c najc laani. Colnaazni, colyaptzu'tzni te si'c chanätuni.

⁴⁵ Che bidzujn Judas, gubigni loj Jesús, räjpni lojni:

—Dad, Dad.

Sas bachagro'nini. ⁴⁶ Dxejcru gunaazreni Jesús ro'c.

⁴⁷ Dxejc tej reni suga' ro'c, gulää xspaadni, gudilguijdxni xmos bixhojz nani sajcru, batiu'ni diajgni. ⁴⁸ Dxejc räjp Jesús loj rebejn:

—¿La siädxhiitu narä con spaad näjza garo't si'c rixiitu te gubaan? ⁴⁹ Guiraa dxej guyu'ä lojtu nen guidoo, caguluiätu xtidx Dios luxh ditu niniaaztu narä. Scree cayajcni, te soob diidx ni caj lo reguijtz.

⁵⁰ Dxejcru rexpejnpacni gulälazrenini, baxun̄tireni.

Bi'n nani baxun

⁵¹ Sanajza te bi'n Jesús, nadejbni ganaxhtis te bariaad. Si'c gunaazrenini. ⁵² Dxejcti baxun̄ni, libasa'nni bariaadga, sä'tini xhabäälni.

Suga' Jesús loj reguxhtis

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Dxejc biädnäreni Jesús loj bixhojz ni sajcru. Bidojp rebixhojz nani rnibee, näj rebengool ni najc guxhtis, näjza rebejn ni ruluii leii. ⁵⁴ Luxh Pedr zijt zift sanajlni Jesús. Che bidzujntini lo xle' bixhojz

ni sajcrū, gurenäjni rebejn nani rajp ro'c, cagucha' lajzni lo bajl.

⁵⁵ Rebixhojz nani rnibee, näjza guiraa rebengool ni najc guxhtis, caguiilreni xhi tej xquej Jesús nidxälreni, te nugu'treni Jesús, xhet bidxäldireni. ⁵⁶ Xhidajl bejn gunii didxxhii, räjpreni et laadi rujn Jesús, niluxh di xtiidxreni nile', sa'csi garen garen guniiren. ⁵⁷ Dxejc huisulii gaii bejn ni guniiren stee didxxhii xcuent Jesús, räjpreni:

⁵⁸ —Nuunu biejn diaagnu guniini: “Sutiexhä xyu' Dios ni guc-chee con ɳaa rebejn, luxh chontis dxej guncheä steeni, ni nac-chee et con ɳaadi rebejn.”

⁵⁹ Nicla si'c di xtiidxreni nile', sa'csi garen garenza guniiren.

⁶⁰ Dxejcti huisulii bixhojz ni sajcrū galäii guiraa rebejn, gunabdiidxni loj Jesús räjpni:

—¿La digacdi guiniilu xhi guiniilu xcuent requej ni cabe'c reniguiire, ä?

⁶¹ Laani niäutis ro'ni, xhet guniidini. Dxejcti gunabdidxsac bixhojz ni sajcrū lojni, räjpni:

—¿La luj ni najc Crist, xi'n Dios nani rliä'p bejn xpala'nni, ä?

⁶² Dxejcti räjp Jesús lojni:

—Naräni. Suhuiitu loä, Xi'n Dios nani gujc Niguii, sobga'ä xladbee Dios ni rnibee, siäläza neñ reza ni tre' xhaguibaa.

⁶³ Dxejcrū bixhojz ni sajcruga, batiäjsni tla' xhabjni, räjpni:

—¿Xhi jienrunu guidiilnu diidx xcuentni?

⁶⁴ Abiejn diajgtu xho guniyajni Dios. Naja', ¿xhi najtu?

Dxejcti guiraareni räjp nungäjlpac guetni.

⁶⁵ Dxejc yu' reni gusloj cagutiobxhejn lojni, luxh basäuureni lojni, dxejc huääzrenini, räjpreni lojni:

—Gunii, ¿chuni'c huääzlu?

Luxh renani canäjni gudajp lojni.

Gunii Pedr dini gumbee Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Dxejc suga' Pedr lo yuj, nez lo le'ga, che biääd te xcriaad bixhojz ni sajcru. ⁶⁷ Luxh bahuiini cagucha' lajz Pedr, cadxelojni lojni. Dxejcti räjpni:

—Näj lui nadxaaglu Jesús ni siääd Nazare't.

⁶⁸ Dxejc Pedr basgueeni, räjpni:

—Dina gumbeäni. Dizana ganä xhini'c caniliu.

Dxejcti biriini sääni ro' suaan. Dxejcti guredxa' guidgaii. ⁶⁹ Dxejc bahuisac crialga lojni, räjpni loj renani suga' ro'c:

—Niguiire najc laa tejreni.

⁷⁰ Luxh laani basgueeni stehuält. Che gojler sterat, räpsac renani suga' ro'c loj Pedr:

—Guliipacni näj luij najclu tejreni, sa'csi ben Galileelu, luxh guyasi riejn rniliu si'c rnii reben Galilee.

⁷¹ Dxejc gusloj canii Pedr:

—Dios gun castiigw narä palga xhet guliidi ni caniä. Dios najc testiigw, dina gumbeä niguii nani caniitu.

⁷² Dxejcti barojp huält guredxa' guidgaii. Dxejc banalajz Pedr nani räjp Jesús lojni: “Che gajdli guidgaii cuedxa' tiop huält, luij gacla choñ huält aräjplu dilu gumbee narä.”

Dxejc guslojni cayoonni.

15

Suga' Jesús loj Pila't

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Che bara yääl bidxaag sa' rebixhojz ni rnibee, näj rebeñgool ni najc guxhtis, näjza rebejn ni ruluii leii, näjza guiralii reguxhtis. Dxejcti gusloj cachaagreni diidx xho gunreni. Baliibreni Jesús, sanätirenini, niluxh badeedrenini loj Pila't. ² Dxejc gunabdiidx Pila't loj Jesús räjpni:

—¿La luj ni najc ɻeii xten rexpejñ Israel, ä?

Räjp Jesús lojni:

—Si'cni guniilu, si'c najcni.

³ Dxejc gusloj rebixhojz nani rnibee cabe'c rexquej Jesús. ⁴ Gunabdidxsac Pila't lojni:

—¿Xhet rniidilu ä? Ahuii lacti xquejlu cabe'creni.

⁵ Bidxeloj Pila't sa'csi nicla si'c xhetru guniidi Jesús.

Gunibeereni guet Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Dxelanijpac ruslaa Pila't tej rebejn ni yu' latzguiib. Ruslaani chutis te ni rniab rebejn. ⁷ Lo rebejn ni yu' latzguiib nadxaag te niguii ni laa Barrabás. Bagu'tni te bejn che nu'chni lo te cuaa bejn ni gudilnäj gubieer. ⁸ Dxejc bidojp xhidajl bejn loj Pila't, gunabreni lojni gunni si'ctis rujnni casob lanij. ⁹ Dxejc gunabdiidx Pila't lojreni, räjpni:

—¿La rlajztu guslaä ɻeii xten rexpejñ Israel, ä?

¹⁰ Sa'csi gucbegajcni rdxechlajz rebixhojz loj Jesús, ni'c bateedrenini lojni. ¹¹ Ni'cni baquiilza rebixhojz ni rnibee rebeñxhidaal te gäbreni lo Pila't:

—Baslaa Barrabás loonu lacuaa ni guslaalu Jesús.

¹² Dxejc räjp Pila't lojreni stehuält:

—¿Xhini'c rlajztu gunnää nani rniitu ɻeii xten rexpejñ Israel?

¹³ Dxejcru guredxa'reni:

—¡Bacuaani lo crujz!

¹⁴ Dxejc räjp Pila't lojreni:

—¿Xhini'c xhet laati bejnni?

Dxejcti laareni rbedxa'rurení:

—¡Bacuaani lo crujz!

¹⁵ Baslaati Pila't Barrabás, sa'csi rlajzni nuspaani lajz rebenxhidaal. Che gulujx gunibee Pila't, bia Jesús. Bateedti Pila't Jesús loj rexsoldaadni, te xcajni loj crujz.

¹⁶ Dxejc huinä rexsoldaadni Jesús neñ Pretoor, yu' cadro rujnreni yälguhtis, ro'c batojpreni guiraa resa'reni. ¹⁷ Dxejcti bashuajcwreni Jesús te lad moraad, bencheereni te coron guejch basälreni yejcni. ¹⁸ Guslogajc caguxhi näjrenini, caniirení lojni:

—¡Colguliä'p xpala'n ɻeii xten rexpejñ Israel!

¹⁹ Batiälreni te yabixhijl yejcni, batiobxhejnreni lojni, luxh guzuxhijbreni te rajñrenini. ²⁰ Che gulujx basacsíreni Jesús, gulääreni lad moraad ni najcwni, sas bashuajcwrenini xhajbpacni. Gulägajcreni Jesús te cuarenini lo crujz.

Bacuaareni Jesús loj crujz

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Te nigui ni laa Simón, ni siääd Cirene, sadejd ro'c, bazajni lo nejz. Niguiire najc xtad Alejandro näjza Rufo. Che sadejdni nejzga, la fuerz basguurenini xcrujz Jesús.

²² Dxejcti huinäreni Jesús cadro laa Gólgota, nani säloj: dan Calabeer. ²³ Ro'c badeedreni lo Jesús bin nani nu'ch mir lojni, dxejc laani naaddini niä'ni binga. ²⁴ Che gulujxti bacuaareni Jesús loj crujz, gudzujtreni yejc rexhajbni, te don xhini'c xca' tejgareni.

²⁵ Agujc choñ or gulejn gubijdx che bacuaareni Jesús lo crujz. ²⁶ Letreer cadro bacuaareni xtojl̄ni scree bejnrenini: “Reii xten rexpejñ Israel.” ²⁷ Bacuaazareni lo stiop crujz tiop gubaan, tejni xladbee Jesús, xtee xladbäjgwni. ²⁸ Dxejc guzojb diidx ni caj loj guijtz nani rnii: “Loj rebenguijdx bigabni.”

²⁹ Luxh renani sadejd nejzga guniyajreni Jesús, cagusniibreni yejcreni, räjpreni lojni:

—Jaa! Luj nutieqxhlu guidoo luxh choñtis dxej niunchesacluni. ³⁰ Naj baslaa lagajc luj, biäjt loj crujzga.

³¹ Näjza rebixhojz ni rnibee, näj rebejñ ni ruluii leii, baxhiznärenini, räjp loj sa'reni:

—Ste'ca bejn ruslaani, xhoxh digacdi guslaani lagajc laani. ³² Naj sujiäjt Cristre, reii xten rexpejñ Israel, lo crujz te guihuiinu, te chalilaaznu.

Näj regubaan ni caj lo crujz guniyajzareni Jesús.

Xcälguit Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Che gojl läidxej, bicäjy si'cti choñ or. ³⁴ Che gudejd choñ orga, guredxa' Jesús dipro, räjpni con xtiidxni:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —dee säloj: Xtiozä, Xtiozä, ¿xhicuent gulälazlu narä?

³⁵ Biejn diajg gaii bejn ni suga' ro'c räjpni si'c, dxejc räjpreni:

—Colcuadajg, Elías cabejdxni.

³⁶ Sas baxuŋ tejni, bahuajdxni te sponj loj binagr. Dxejcru basälñini yejc te yabixhijl, badeed-nini loj Jesús te yänini, räbgajcni:

—Colgusaan guihuiinu don la siädläjd Elíasni loj crujz.

³⁷ Dxejcru guredxaduxh Jesús, gujttini. ³⁸ Dxejc lajd ni najl neŋ guidoro biräjsni, gujcni tiop la', jiaali lo yujli. ³⁹ Suga' capitán nani rnibee te gayuu soldaad nez loj Jesús, luxh che bahuiini xho guredxa' Jesús scree näj xho gujtni, räjpni:

—Guli'pacni, niguiire najc Xi'n Dios.

⁴⁰ Suga'za gaii gunaa, zift cadxelojreni. Lojreni yu' Marii Magdaleñ, näj Marii, xnan Jacob ni najc huinru, näjza José, näjza Salomee. ⁴¹ Che guyu' Jesús Galilee birinajl regunaare Jesús, luxh bahui-irenini. Yu'za xhidajlru regunaa ni biädnajl Jesús che biäädhi Jerusalén.

Biga'tz Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Biu' gudxhijñ, luxh najcni dxe bispr che rusucheereni par sabd, dxej ni rusilajz rexpejñ Israel. ⁴³ Biääd José ni siääd Arimatea, najcni te rebejñ ni sajc loj reguxhtis. Näjza laani cabäjzni xcälrnibee Dios. Guideb yälnabajñ gunabni tiexh Jesús lo Pila't. ⁴⁴ Bidxelo Pila't alagujt Jesús, sas gurejdxni capitán ni rnibee tej gayuu soldaad, gunabdiidxni lojni la balagujt Jesús. ⁴⁵ Che räjp capitánga lojni agujt Jesús, dxejc badeed Pila't tiexh Jesús loj José. ⁴⁶ Agusii José te bariaad,

luxh che gulätni Jesús lo crujz, batejbnini neñ bariaadga. Dxejc gudixhni Jesús neñ te biliää ni caj cuä' te guilaj, dxejcru batzugni te guiro ro' biliäääga.⁴⁷ Bahuii Marii Magdaleñ näj Marii xnan José cadro biga'tz Jesús.

16

*Huäjz Jesús loj rebengut
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Che gudejd sabd, dxej ni rusilajz rexpejn Israel, Marii Magdaleñ näj Marii xnan Jacoob näjza Salomee gusii setnejxh te chatääbreni se'tga tiexh Jesús. ² Che biu' xmaan, rsildooru, che calejn gubijdx, biäädreni ro' xpaani. ³ Cayäjp loj sa'reni:

—¿Chu gudzucaj guiroga ro' xpaani te jiu'nu?

⁴ Che gudixhlojreni, bahuiireni alagubicaj guijga, luxh najcni te guiroduxh. ⁵ Che biu'reni neñ biliäääga, bahuiireni lo te bi'n sobga' ladbee neñ biliäääga. Najcw bi'nga te ladnol ni najc siool. Dxejc bidxejb regunaaga. ⁶ Dxejcti räjp bi'nga lojreni:

—Na'c guidxejbtu. Caguiiltu Jesús ni siääd Nazare't, nani cuaj lo crujz. Rutiruni ree. Agubajnni lo rebengut, coltahuii cadro gudixhreni tiejxhni. ⁷ Colchäj, colchaye'tz lo rexpejñpacni, loj Pedr, ganidla Jesús guidzujn Galilee, dxejcti guidzujntu. Ro'c fiitu lojni, si'cni guniini lojtu.

⁸ Biriitireni ro' biliäääga, racsejslireni sa'csi cadxejbreni. Rut lojdi guniidireni sa'csi cadebduxhreni.

*Baluiloj Jesús loj Marii Magdalen
(Jn. 20:11-18)*

⁹ Gubajn Jesús loj rebengut rsildooru che biu' xmaan. Baluilojni galoo loj Marii Magdalen, nani agacgulääni gajdz beñdxab neñ lastooni. ¹⁰ Dxejcti huij Marii Magdalen, huiye'tzni loj renani cuansanäj Jesús, renani cayac-huin lajzni, cayoonreni. ¹¹ Che biejn diajgreni ahuäzsac Jesús lo rebengut, luxh Marii abahuii lojni, di lajzreni nilii.

*Baluiloj Jesús loj tiop xpejnpacni
(Lc. 24:13-35)*

¹² Ste'ca najc Jesús baluilojni loj tio'p renani sasaj sääreni lo nejz. ¹³ Dxejcti gubi'reni, huiye'tzreni loj sgaiiga, luxh nicla xtidx reni'c di lajzreni nilii.

*Baxhal Jesús repost
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ Lult baluilojni loj guitzubiteebreni che sobga'reni lo mex. Gudidxa' Jesús lojreni, sa'csi di lajzreni nilii luxh guyaa lajzreni. Di lajzreni nilii xtidx renani bahuii loj Jesús che gubangajcni loj rebengut. ¹⁵ Räjp Jesús lojreni:

—Colchäj guideb lo guedxliuj, colnii xtidx Dios lo guiraa rebejn. ¹⁶ Nani chalilajz luxh tiobnisni, siliaani loj dojl; biäda nani di lajzni chalii sinijtni lo dojl. ¹⁷ Niluxh remilagwre jiannäj renani chalilajz: sibääreni beñdxab xcientä; siniireni ste'ca diidx; ¹⁸ guiniaazreni bäl con ɳaareni; masque yäreni xhicos ni rugu't bejn, xhet gaddi-reni; susujreni ɳaareni yejc rebenracxhuu luxh siajc rebenracxhuu.

*Huä'p Jesús xhaguibaa
(Lc. 24:50-53)*

19 Gulujxti gunii Dad Jesús si'c lojreni. Dxejc huäjsni sääni xhaguibaa. Ro'c huicueni cuä' Dios ladbee. **20** Dxejcti laareni bire'chreni, guniirení xtidx Dios guiranejz. Lagajc Dadga gucnäjreni, bejnni milagwr te gucbee bejñ laapac xtidx Dios ni caniirení. Sugacni si'c.

**Xtidxcoob Dios ni biädnä dad Jesucrist
New Testament in Zapotec, Mitla (MX:zaw:Zapotec,
Mitla)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Mitla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Mitla [zaw], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Mitla

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
5cff1274-8dc3-5398-a94d-f6033bb363c9